

JOSEF
URBAN

TENKRÁT V RÁJI

*Jeden život,
jedna šance...*

FRAGMENT

Tenkrát v ráji

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz

Josef Urban
Tenkrát v ráji – e-kniha
Copyright © Fragment, 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA a.s.**

TENKRÁT V RÁJI

J O S E F
U R B A N

TENKRÁT V RÁJI

 FRAGMENT

Tuto knihu věnuji svému nejlepšímu kamarádovi, horolezci Danu Krzywoňovi, který mě přivedl k příběhu Josky Smítka. Snášel se mnou na naší filmařské misi hořké okamžiky, kdy jsme ukrajovali z našich ideálů poslední záchvěvy něčeho, čemu se říká smysl.

Díky. Pepáč

Tento román byl inspirován skutečnými osudy Josky Smítka a jeho přátel ze „Skaláku“. Jde však o román, nikoliv o dokumentární zpracování. Proto nelze ztotožňovat hrdiny této knihy s konkrétními historickými postavami.

OBSAH

Předmluva – Radůza	9
Na co se zeptáš boha	12
Viděno shora	15
Zvedla své bílé paže	18
Jak se stát hrdinou	26
Motýl	31
Otovy obrazy	37
Zdánlivě prohraná bitva	41
Je to tvůj život	45
Odčinit hřích, největší požehnání	50
Diamantová svatba	55
Zelená propast času	60
Jedno lano, jedna cesta, jeden cíl	67
Jak jsem obětoval Vlastu	71
Kříž – Die Rote Bibliothek	75
My nevděčníci	85
Bezejmenná věž	91
Žiju, protože věřím	94
Mezi kapkami rosy	98
Snění před domem č. 24	103
Letiště	107
Věž zvaná Kobyla	114
Když v ráji hráli swing	119
První pokušení Vlasty	130
Cejch	141
Zkouška z dospělosti	146
Kóta 578	156
Grétka	161
Nach Bremen	164
Nádraží, kde se naše osudy rozdělily	170
Druhé pokušení Vlasty	174
Domov uprostřed skal	179
Blondáček	183

Dřevěný chleba	190
U Kořenovského pramene	196
Smělý návrh	202
Ranní rozhovor	204
Tenkrát v ráji	206
Už se sem nevrátím	212
Když přišly mrazy 1943	214
První vytlučený kruh	220
Joskovo interview	222
Překvapení	226
Dominstein	230
Silnější než strach	232
Když se rozednilo	239
Mezi dvěma ohni	242
Cesta smrti	246
Jak dlouho jsem tě neviděl	249
Pichlavé oči	251
Štěstí v hajzlu	255
Jméno je osud	259
Pravda, která bolí	261
Maják	263
Jak blízko jsi smrti	266
Bez vysvětlení	271
Za život zatracení	272
Evangelium podle Jidáše	275
Bludiště	277
Dominstein II	278
Naděje umírá poslední	280
Kdo je bez viny	282
Štědrý den	285
Hrály se koledy	289
Hrdinové umírají mladí	291
Cesty, které zbyly	294
Doslov – Daniel Krzyvoň	295
Blázen blázna pozná – Marek Holeček	297
Když na vrchol, tak na vrchol – Josef Urban – Habas	300

PŘEDMLUVA

Visím ve stěně a zápasím o život. Silou vůle se snažím kapiláry na konečcích prstů transformovat v drobné přísavky. Nejde to. Zapouju do tohoto úsilí každou buňku svého těla. Himbajs! Aspoň jednu jedinou maličkatou přísavečku! Přísavčičku! Přísavčinečku!!! Z pórů mého těla neodbytně vzlíná pot vzhůru k modré obloze. Pode mnou nedozírná hlubina zvící tří metrů. Nade mnou další čtyři a rozchechtaný kamarád. „Tak polez, je to už jen kousek!“ Tvrdošijně setrvávám na svém místě. A nadávám. Mé košaté kletby se nesou nad skalními věžemi a padají spolu se zrnky pískovce do měkkého mechu, kam se nejspíš za pár chvil zřítím i já. Zatočí se mi hlava, prsty se odlepí od skály a já, připravena za pár okamžiků vydechnout naposledy, padám. No ano, plného půl metru! Právě toho půl metru potřeboval kamarád k nádechu mezi dvěma hurónskými salvami smíchu. Houpu se na laně a potupeně si přiznávám, že ani pátý pokus nevyšel. Na vrchol se nedostanu. Jest mi navěky souzeno zůstat pouhou horochodkyní, neb strach z výšek mi nedovolí zařadit se mezi horolezce. Na lano mě už nikdo nedostane!

Nevím, co mě to celý život hnalo do kopců, do skal a do hor. Věděla jsem, že nikdy nezdolám žádný horský štít, ani skalní věž. Bloudila jsem horami a obdivovala je zdola. Sotva jsem vylezla na nějaký kopec, už jsem chtěla na ten další. Protože za ním je určitě něco nového, něco, co jsem ještě neviděla, údolí, soutěska, další kopec. Už tehdy mě hnalo kupředu vědomí, že jednoho dne na žádný vršek nevylezu. A než to přijde, chtěla jsem stanout na vrcholu každého, který potkám. Na zádech batoh, bloumala jsem se psem celé dny krajinou, přespávala pod širákem, v krmelcích. A když mě cesty zavedly do Českého ráje, vzpomněla jsem si na svůj neslavně zakončený horolezecký pokus a obdivovala všechny,

kteří to nevzdali. Kteří zdolávali skály a hory, ale především sami sebe. Protože co je snadné, není zajímavé. Protože za tím, co překonám, je další hranice, kterou je třeba překročit. Pročítala jsem jména horolezců na symbolickém hřbitově ve Skaláku a nikdy mě nenapadlo, že já, člověk veskrze nehorolezný, dotknu se jednou osudu jednoho z nich.

Od nepaměti si lidé vyprávěli příběhy o hrdinech, o jejich činech. Tak jako se člověk od věků vztahoval k něčemu, co nás přesahuje v rovině duchovní, potřeboval stejný element i pro své žití pozemské. A tak vznikaly příběhy vyprávějící o jedincích, kteří svou výjimečnou odvahou razili nové cesty. Odvaha a čestnost byly po věky nejocetňovanější lidské vlastnosti, alespoň v legendách. I když ve skutečném životě ti odvážní, čestní a laskaví obvykle zahynou jako první.

Vyprávění o osudech Josky Smítka, českého horolezce, je typem příběhu, které se vyprávěly u táborových ohňů. Když mi Josef Urban poslal scénář k filmu *Tenkrát v ráji* spolu s žádostí o písničku s horolezeckou tematikou, přečetla jsem jej jedním dechem. Písničku jsem napsala do druhého dne a Joska Smítko, paličatý kluk ze Skaláku, změnil můj život. Destička se jménem neústupného Josky už dávno visí přibita na symbolickém hřbitově ve Skaláku, a přesto to byl on, kdo svedl dohromady mě a mého muže. Knihu jsem četla postupně, tak jak vznikala, spolu s autorem a s Joskou jsem kráčela všemi cestami, kterými se Josef Urban vydával, i těmi slepými, po kterých je nutné vrátit se zpět a začít znovu. Prožívala jsem Joskovu vášnivou lásku, nevědouc, stejně jako Joska, jaký konec bude mít. Stejně jako nevíme, jaký konec budou mít naše lásky a naše životy.

Život hrdinů bývá osamělý, protože každá odchylka od průměru vyvolává ve svém okolí znepokojení a iritaci. Každý, kdo se vyděluje, bývá zapuzen z lidského společenství, protože největší šanci na přežití má jedinec ve stádě, v tlupě. Každý výstřelek jen zvyšuje nebezpečí, že celá tlupa zahyne. A zapuzenec, který přežije mimo své společenství, byť jen po určitý čas, nachází nová lo-

viště, nové cesty a prostředky k udržení života. Joska Smítko pro mne není jen hrdinou, jehož postoje pro mne mohou být příkladem, je pro mne i zástupcem všech jemu podobných, jejichž jména, tváře, touhy a osudy už zmizely, jejichž činy ale spoluutvářely svět, ve kterém žiji dnes já. Nedat se a dělat to po svém. Navzdory době, navzdory názoru většiny. To je Joskův vzkaz pro mě.

Stojím se svým mužem na zasněžené římsě nad propastí. Hrozně se mi motá hlava. Znovu toužím vytlačit ze svých prstů pletence přísavky. Ani tentokrát to nejde. Muž mi hází lano. „Na lano mě nedostaneš!“ křičím na něj věrna své přísaze z mládí. Klepu se a kleju. Můj muž beze slova smotává lano a odhazuje ho do propasti. Pak vezme vodítko a ováže mě dračí smyčkou: „Tohle není lano!“ Nahoře sebou praštím do čerstvého sněhu a směju se jak smyslů zbavená. Život nám cyklicky v malých obměnách připravuje stále stejné zkoušky tak dlouho, dokud nenajdeme správné řešení. Nedat se a dělat to po svém.

Radůza

NA CO SE ZEPTÁŠ BOHA

Někdy se člověk v životě nemůže odhodlat k jedinému kroku. V mém případě to trvalo téměř sedmdesát let. Sedmdesát let, než jsem se odhodlal k napsání příběhu, který mne tolik poznamenal. Všechny ty vzpomínky mám v srdci vetknuté jako ocelový kruh ve skále. Víím, že se toho už nikdy nezbavím. Joska, kamarád ze školních lavic, ze skal. Volnomyšlenkář a rváč, kterého na zábavě v Turnově nezastavila ani skupina řeznických učňů. To bylo někdy na podzim v devětatřicátém roce. Joska jen zbledl jako křída, jako vždy, když se bytostně rozčílil. Pak udeřil podsaditého Weinera takovou silou, že se všem zatajil dech. Ozvalo se měkké křupnutí a na bílou košili vystříkl proud horké krve. Mladý řezník se bezvládně sesunul k zemi. Hnali jsme je všechny, ty neurvalé pacholky. Za pár minut Joskův obličej dostal normální, lidskou barvu. Stále ho vidím, jak se usmál a potom frajersky mávl rukou. Ani se neobtěžoval za nimi běžet. To on nám dodal odvahu a my mu uvěřili.

Těch posledních pár let, která jsem prožil po boku svého nejlepšího kamaráda, mě stále povznáší, ale i tíží zároveň. Nedovedu říci, která část tajenky mého života převažuje. Neuběhne jediný den, kdy by se mi v mysli nezjevila jeho hubená tvář a jeho ocelové oči. Nedovedu se do nich dívat dlouho. Stydím se. Jako by mezi námi i po letech zůstalo cosi nevyřčeného. Je to něco, k čemu bych se měl dobrat při psaní těchto řádků. Možná bych měl ještě naposledy vylézt na některou z našich skalních věží; jenže na kterou se vydat? Myslím stále na Ohňovou cestu a kříž, myslím na naši společnou lásku, na Vlastu. Kolik vody uběhlo v nedaleké Jizeře. Přesto cítím, jako by se na mě poprvé usmála teprve včera. Zřetelně vnímám její smích i konečky vlasů, kterých jsem se ni-

kdy nesměl ani dotknout. To kvůli Joskovi. Parchant. V tomhle ohledu jsem mu nemohl přijít na jméno. Ale byl odvážnější než já, proto mu dala přednost. Bylo jí lhostejné, že Joska měl otce obyčejného železničáře a můj byl ředitelem banky. V okamžiku zlo- mu naše postavení nehrálo žádnou roli.

Napadá mne, že všechno, co si koupíme za peníze, je ve skuteč- nosti laciné. I když já jsem přežil právě díky nim. Také proto jsem se rozhodl napsat těch pár řádků. Utřídit si myšlenky, to je to jedi- né, co mi v mém pokročilém věku zbývá. Nechci umřít, aniž bych pochopil podstatu událostí, které mne ovlivnily jednou provždy.

Slabosti, jež zrodily svět, stále způsobují jeho neskonale utrpení. Je ale touha přežít to jediné, k čemu jsme určeni? Dnes jsem pře- svědčen, že ne. A tak budu vyprávět příběh o slabostech, jež ovlivnily běh mého vlastního života.

Joskova vášeň mi vždy brala dech, lehkost, s níž se rozhodoval. Nezatížen předsudky mohl letět světem jako orel. Přesto, že začal ve skalách mnohem později než já, brzy mne předčil. První ha- zardní kousky prostě přežil. Když o tom dnes uvažuji, bůh mu dal do vínku notnou dávku štěstí. A aby bylo dobře viditelné, sám ďábel musel obraz jeho života tak krutě zarámovat. Nikdy mi nedal najevo, že byl po všech stránkách dokonalejším lezcem. Často mě to vyvádělo z míry. Kolikrát jsem uvažoval, že mu snad nestojím ani za to, aby se k mým výkonům vyjadřoval.

Pamatuji si přesně jeho poslední slova. Stál u stěny, o níž se tříš- tily kulky popravčích čet, když mu Gerke položil poslední otáz- ku: „Na co se zeptáš boha, až se před něho postavíš?“ Joska se sotva držel na nohou, stejně jako já. Byl otrhaný a špinavý. „Ze- ptám se ho,“ ztěžka zvedl hlavu, „jestli byl taky někdy člověk!“ Za celý život jsem nerozluštil obsah těchto slov. Možná, že právě dnes, dá-li bůh, kdo ví...

Když zazněl výstřel, zdálo se mi, že i já jsem po smrti. Nad hlavou vidím divoké husy, zřetelně slyším hvízdání jejich perutí – fiu, fiu, fiu. Čelem mi běží proud světla, můj život jako na filmovém pásu. Obraz se setmí, je slyšet jenom – fiu, fiu, fiu...

Stál jsem s Joskou na vyhlídce ve Skaláku. Slunce nám rozechřivalo tváře, jež překypovaly odhodlaností. To proto, že jsme neviděli do budoucnosti. Vítr od severu nás chladil do zátylků a my pozorovali hrad Trosky. Rozhlíželi jsme se zeširoka nad krajem, propleteným skalami, dívali se na rozeklaný ráj našeho srdce.

VIDĚNO SHORA

Větroň plynul pod ztichlým nebem jako magický obraz. Stál jsem na vyhlídce a pozoroval jej v té nekonečné modři. Jeho dráha byla hladká, a přesto neviditelná. Uvnitř kokpitu seděl Joska, nejmladší letec tehdejší Československé republiky. Psal se rok 1938. Můj spolužák z průmyslovky složil pilotní zkoušku teprve v dubnu. Dva měsíce nato již žadonil o první samostatný přelet. Karel Kroupa, starý instruktor ze Semil, vymohl právě pro Josku výjimku.

Toho dne usedl do větroně opravdu docela sám. Snad 150 metrů před ním hučel nastartovaný dvouplošník s vlečným lanem. Díval jsem se na Joskovu usměvavou tvář. Ani stín strachu, v záhybech jemných koutků se neukrýval ani náznak jakékoliv pochybnosti, že by snad něco napoprve mohl opominout. Zmocnilo se mě opravdové vzrušení. Kroupa jen letmo zkontroloval úvazek, dotknul se kostnatými prsty kovové padákové spony, jen na okamžik. Pak Josku přátelsky plácnul po rameni.

Když se dobelhal v kožené kombinéze k hučícímu stroji, ještě jednou se za Joskou ohlédnul. Pak po křídle překvapivě mrštně vlezl do kabiny. O chvíli později motor dvouplošníku zavyl ve vysokých obrátkách. Lano mezi oběma stroji se napjalo a bílý větroň s černým nápisem OK se pomalu rozjel. Stále vidím Joskovu usměvavou tvář. Víím, že nehnul ani brvou, když se jeho stroj konečně zvedl.

Nedělní dopoledne bylo tiché. Na obloze vysoko nade mnou bučel dvojplošník, Joska zatáhl páku a vypnul tažné lano. Zvuk Kroupova stroje se rychle ztrácel v oceánu průzračného vzduchu. Konečně osaměl nad skalnatými soutěskami pískovcové oblasti.

Nikdo ze spisovatelů, již opěvovali krásy zdejší krajiny, takto skály neviděl. Ani Máchovi se o božském nadhledu nesnilo. Snad proto se na zemi lidé tak často trápí, nevidí za další zatáčku cesty svého života. Nevidí za vrchol hory, často malého kopce. Joska právě přeletěl hrad Valdštejn.

Stál jsem na vyhlídce a s úžasem pozoroval jeho let. Zdálo se mi, jako by mě v tom okamžiku od kamaráda dělil jen křišťálově čistý vzduch nad skalami. Ve skutečnosti byl mezi mnou a Joskou od počátku propastný rozdíl. Zatímco já měl po všech stránkách dokonalé zázemí, můj otec byl totiž vysokým bankovním úředníkem, Joskovou vizí byla svoboda. Obyčejná volnost. Jeho otec pracoval na dráze v Turnově jako posunovač. Žil se synem nedaleko Sedmihorek v malé chalupě, stísněné mezi skalami. Snad právě podvědomá touha vymanit se z plebejských poměrů přivedla Josku do kokpitu aeroplánu. Čím výše letěl nad zemí, tím svobodněji se cítil. Nesnášel malé prostory, proto v životě vyhledával jen vznosné cíle. Nepamatuji si, že by si někdy na něco stěžoval. Překážky prostě úmyslně vyhledával. Měl svoji hlavu, spíše bych řekl palici. Netrpěl komplexem méněcennosti z toho, odkud byl. Jen později, když potkal spisovatelku Vlastu z vyšší společnosti, do které jsme se oba zamilovali to léto v Tatrách, se u něho začala projevovat tendence věci dané a tradiční ignorovat.

Po matce Joska zdědil nejen neústupnost, ale i horoucí srdce. Zemřela doma, jen pár metrů od pískovcových věží. Stalo se to před více než rokem. Rána, ze které se otec nikdy nevzpamatoval. Skonala tiše, svému synovi v náruči. Za týden by oslavila čtyřicítku. Seděli s otcem u postele bez hnutí ještě několik minut. Joska jí naposledy pohladil prošedivělé vlasy. Každý po svém čelil ztrátě, jež je ironickou odměnou pro ty, kdo přežijí. Otec se pomalu zvedl, ztěžka se dobelhal k oknu. Panty zaskřípaly a Joskovu tvář ochladil vítr ze skal. Cítil, jak mu rychle osychají slzy. Potom

zatlačil matce oči. Její přání ochutnat první rané třešně zůstalo nevyslyšeno.

Od té doby Joska přestal chodit na nedělní mše. Zanevřel na boha. Pro malost poměrů, pro svůj plebejský původ, toužil věci změnit. Nesnášel strnulost. Věřil, že silou a vytrvalostí dobude vše. Začal létat, aby si ověřil, že svět shora nevypadá tolik nedostupně, jako když člověk stojí na úpatí strmé hory. Ta představa, že všechno hladce přeletí, jej lákala. A nad skalami si připadal jako jejich vládce. Mohl si vybrat, na kterou se podívá. Jako čmelák hledal vonný květ na rozkvetlé louce. Ten nejvoňavější. Cožpak by pán bůh dal někomu kámen, když ho žádá o chleba? Ale slova jsou přece jen pro lidi a voda teče – i s tím měl již své zkušenosti. Joska vždy věřil, že se narodil na šťastné hvězdě. Na svět se díval s úžasem objevitele, který – dokud se nespálí – nikdy neuvěří. Nikdy. To proto se osudné události opakují, tisíckrát obehnané. Stejně příčiny, stejné rozuzlení. Přesto byl Joskův příběh v něčem naprosto výjimečný: i když se díval dolů z výšky svého aeroplánu, chtěl prožít všechno právě tam dole na zemi. Ve stavu opojení bytostně toužil pocítit tíhu světa, jeho lesk i smutek zároveň. Tušil, že si musí pospíšit. O tom, že čas vyměřený opravdovým hrdinům má často život jepičí, nic netušil.

ZVEDLA SVÉ BÍLÉ PAŽE

To léto bylo blažené i pozhnané zároveň. Joska přijal mé pozvání do Tater vlastně náhodou. Odpadl mu totiž jakýsi prázdninový kurz létání. O skalách tenkrát nevěděl vůbec nic. Ještě když jsme vystupovali ve Smokovci z vlaku, bral naši túru jako pouhopouhý výlet. Já měl ale svůj vlastní plán. Doma ve Skaláku jsem na písku lezl již tři roky. Otec mi zaplatil prvotřídní alpinistickou výzbroj, a kdybych ho požádal, dozajista by ji pořídil i Joskovi. Toužil jsem po tom, aby můj nejlepší kamarád začal zlézat pískovcové věže právě se mnou. Byl pro mne bez ohledu na peníze vždy tou nejoriginálnější inspirací. A můj po všech stránkách vzdělaný otec to věděl. Často uvažuji o tom, proč se později ve skalách Joska nebál.

Vypadalo to skutečně tak, že neměl respekt k ničemu. Dnes ale bezpečně vím, že cesty odvážných jsou lemovány strachem. Odvážný je prostě ten, kdo umí svůj strach potlačit, ignorovat, nebo chcete-li, zašlapat do hlíny. Ani v tom Joskova cesta nebyla žádnou výjimkou. Toto poznání mi však onoho červencového rána zůstalo ještě utajeno. Joska ležérně a s úsměvem kráčel pod vysokými žulovými velikány. Vůbec si nelámal hlavu s nějakým mnou organizovaným výstupem. Dokonce si ani nevzal batoh. Jen malý chlebník mu chaoticky poskakoval na boku. O to větší snahu jsem byl rozhodnut vyvinout, abych jej k horolezectví dostal.

Šlapali jsme po pěšině, nikde ani živáčka. Štíty ostrých černobílých skal se nad námi tyčily, zvaly nás dál do svého království. Vypadalo to, že nám laskavě otevírají cestu. Joska jen s chlebníkem přes rameno se na mne usmál: „Heinrichu, jsi blázen, takhle se s tím batohem plahočit!“ Pak zvedl ruce do tvaru křídel a střídavě se nakláněl na jednu a na druhou stranu. „Chybí mi tady výška letu,“

dodal zasněně, „a hlavně prostor, rozumíš!“ „Cože?“ plácnul jsem ho přes rameno, až se zakymácel, „a to lano a karabiny jsem měl podle tebe strčit kam?“ Joska se na mě blahosklonně podíval: „Můžeš ho schovat někde pod kamenem.“ Tón jeho hlasu mě nemohl víc pobouřit. „Co se tak šklebíš,“ Joska se nenechal odradit, „vezmeme ho s sebou, až půjdeme zpátky.“ „Nic o horách nevíš,“ pustil jsem se do něj, „opravdovej horolezec přece lano potřebuje!“ Joska se narovnal, postavil se oběma nohama na kámen: „V aeroplánu lano nepotřebuješ, i hory máš pod sebou!“ Nečekaně do mě strčil. „Co blbneš, vole!“ na víc jsem se nezmohl. Držel mě za ruku a táhl mě po prudké pěšině dolů. „Tomu se říká rozjezd!“ hlasitě halekal.

Tíha batohu se nemilosrdně přenáší do nohou, a ten idiot mě táhne dál ze svahu dolů. Dusot hrubých podrážek se rozléhá kolem stezky. Vnímám jej v krku i ušních boltcích, i ozvěnu, jež se k nám vrací od skal. Batoh mě tluče bez milosti do zátylku stále rychleji. Dole pod námi se mezi klečí modrá horské pleso. Již jsem na Joskově úrovni, ale stezka je úzká. Větve se mi v rychlosti otírají o rukáv. Pár metrů před námi se pěšina prudce stáčí doprava. Vidím jen zelenou hradbu kleče. Je mi jasné, že pod tíhou nákladu nemám šanci zatočit. Teď se pro změnu chytám Josky já. Snaží se mě ubrzdit, ale je to marné. Zelenou bariéru ještě společně přeskochíme. „Nouzové přistání,“ Joskův hlas se nese neidentifikovaným prostorem zelené změti. Větve nás bijí po ruce, po tvářích, zabodávají se úplně všude. Kleč kolem nás se zavlní jako rozbouřená hladina oceánu. Je ticho. Skrze zeleň prosvítá blákytně modrá voda.

„Asi mně praskly panty!“ Joska si ohmatává čelist. „Tiše!“ šeptám důrazně a opatrně rozhrnuji bodavé jehličí. Oba překvapeně pozorujeme průhlednou hladinu jezera. Dole, jen pár desítek metrů pod námi, se koupe žena. Její dlouhé vlasy splývají s vodou. Pohled na nahé tělo nám oběma na okamžik bere dech. Sladkost našeho procitnutí však nezná mezí. Pozorujeme každíčký záhyb bílé silue-

ty, jejíž stín se promítá na kamenné dno. „To musí být ledárna!“ šeptám a po těle mě mrazí. Cítím, jak se mi hromadí sliny v ústech a jak mi tuhnou všechny končetiny. Ani Joska na tom není o nic lépe a nikdo z nás netuší, jak daleko naše představivost sahá.

Nahá žena se na okamžik ponoří. Oči nám málem vypadnou z důlků, když nad hladinou zazáří její bílý zadek. Je oslnivý jako zrcadlo. Oba se tiskneme vedle sebe k zemi. Oba se modlíme k našemu jedinému bohu, ať tento obraz ještě chvíli trvá, ať trvá co nejdéle. A on nás vyslyšel. Bílá silueta se dál vznáší v blankytné vodě. Chvíli mi připadá, jako by se neznámá bytost vznášela v samotném nebi. Nestačím kulit oči, Joska se plíží houštím blíž k vodě. „Co to děláš!“ syčím na něj jako had, cítím, že naše voyeurství překročilo všechny meze. Ale ani já jsem nechtěl zůstat bez řádného výhledu.

Žena stojí na kamenném břehu zády k nám, dlaněmi si stírá vodu z boků. Připadá nám jako bohyně Afrodite. „Bože, otoč se,“ šeptá Joska bez zábran. Myslíme oba jen na to jediné. Ale ona stále stojí jako socha. Kapky vody rozráží světlo na ramenou, na nohou, na bocích... „Má s sebou lano!“ snažím se na pár vteřin rozptýlit mysl, abych se dočista nezbláznil. Ukazuji směrem na malou pláž, kde je smotaný tlustý konopný provaz. „Úžasný výstup, Otíku, bez tebe bych to vzdala!“ její zvonivé poselství nese až k nám další dimenzi jejího ženství. Skřípám zuby. Joska zklamaně zaryje hlavu do trávy, jen na zlomek vteřiny. „Moc ti to takhle sluší, Vlastičko,“ hrubý hlas naráz otupí všechny naše naděje. Kdosi neznámý stojí za obrovským kamenem a podává ženě ručník. Ta se na chvíli otočí čelem k nám. Spatřili jsme ji celou, jak tam stála orámovaná odpoledním sluncem.

Vlasta se usmívá, upevňuje si ručník kolem pasu. „Jak se ti líbím teď?“ vyzývavým hlasem láká muže, který je stále skryt za kamenem. Zvedá ruce do výše, natáčí smyslně hlavu na stranu. Těto

póze se prostě nedá odolat. Nikdo z nás ani nedutá. Vrcholné číslo představení. Nesmazatelně se nám vrývá do hlavy každý její pohyb i drobný posunek ve tváři. Když o tom dnes přemýšlím, oba jsme se zamilovali ve stejný okamžik. Když zvedla své bílé paže nad hlavu, vyjádřila vše, co jsme na ní později obdivovali – vášeň, smysl pro hru, ale i cit a oddanost. O tajemství její uhrančivosti často uvažuji i dnes. A snad to byla její zdánlivá sebedůvěra nebo přímočará, elegantní provokace. Pro tu by každý muž běžel na kraj světa.

Oba tušíme, že vše musí každou chvíli skončit, přesto dál sledujeme s napětím, co se bude dít. Vlasta se usmívá, vyzývá neznámého nataženou rukou. „Radši se už obleč!“ rozložitý muž pomalu vyjde na pláž, „co kdyby tady někdo byl?“ S Joskou se na sebe letmo podíváme. „Vadilo by ti, kdyby se na mě někdo koukal?“ v jejím hlase je přesně volená dávka naivity. „Zítra ráno jdeme do kostela,“ Ota zaburácí jako silný motor, „ať ty všechny hříchy dokážeš pojmenovat!“ „Že jsem nahá?“ „Obleč se!“ Ota podává Vlastě košili, „faráře ze Smokovce by z tebe trefil šlak!“ „A co tohle?“ Vlasta si obléká košili na nahé tělo. Mokrě bradavky malují na bílou lněnou látku nejprve puntík, potom kruh. Bezpečně skryti, pozorujeme obrysy ňader i křivku jejich boků, jež vystupují jako obraz na Kristově plátně. „Chce se mi z toho čurat!“ Joska si sáhne do rozkroku. Mávnu jen rukou – nazdařbůh. Hloupé vtipy v chrámu božím, nepatřičná slova v symfonii.

Vlasta si prsty pomalu rozhrnula mokré vlasy na ramena, když se Ota nečekaně otočil. I z dálky mi připadal jeho obličej tak trochu strnulý. Díval se směrem k nám bez pohnutí. Chvíli mi připadalo, jako by něco tušil. Vypadal chladnokrevně, jako dravec, jenž vyhlíží svoji kořist. Nad kořenem zahnutého nosu se vrásnilo čelo, do kterého hluboko spadal pramen tmavých vlasů. Leželi jsme bez pohnutí dlouhé desítky vteřin a trpěli představou, že nás pozoruje.

Ota pomalu otáčel hlavou. Čelo, úsilím stažené, ještě více zvýraznilo věkový rozdíl mezi ním a Vlastou. Obočí lehce zakmitalo a nosní chřípí se mu několikrát roztáhlo jako vějíř. Cítil jsem, jak se nám nad hlavami chvěje i pichlavé jehličí. Ten nepříjemný pocit, že o nás ví a že se na nás možná i vrhne, byl všeobjímající. Důvod by pro to měl.

Ale Ota se k naší úlevě otočil zpět k Vlastě. Ta, již oblečená v bílé košili a golfkách, ho objala. Koutkem oka jsem pozoroval, jak se Joskova tvář sevřela v urputném šklebu. Když ji Ota políbil na ústa, i já jsem s odporem odvrátil hlavu. Bizarní dvojice si naložila své batohy na záda, i osamělé lano z pláže zmizelo, a ztratila se v bujně zeleni horského porostu. Nebezpečí pomínulo.

Joska se nadechl jako velryba, která uvázla dlouhé minuty pod ledovým krunýřem. I mně se ulevilo. Ticho prostoupilo do větvi všude kolem a já si znovu uvědomil, proč jsme do Tater vlastně přijeli. „Kolik jí tak mohlo být?“ Joska se pomalu zvedal z jehličí. „Řekl bych,“ na okamžik jsem se zamyslel, „tak pětadvacet!“ „Myslím, že víc,“ Joska se oprášil, „ale je to stejně fuk, jednoho nápadníka už má!“ Musím přiznat, že mě to štvalo, ale Josku asi ještě víc. Oba jsme vylezli na stezku a přímo v zatáčce se unaveně sesunuli na kameny. „Takovej stařešina,“ Joska beznadějně pohlédil rameny, „a pak pláčou, jsou nešťastný!“ „Můj táta říká, že si každé všechno v životě zavíní sám!“ „Taky to tak vidím,“ Joska si konsternovaně protřel obličej, „ale proč zrovna ona, řekni mi, proč taková krásná ženská a takovej dědek...“ „Asi ji nějak okouzli!“ vpadl jsem mu do řeči. „Ten?!“ Joska rebelsky zvedl hlavu, „to mně řekni jak?“ „Nevím,“ opravdu mě žádná odpověď nenapadla. „A co prachy, he?“ jeho tvář se v okamžiku sevřela rádoby zkušeností, „nejsilnější ženský afrodiziakum!“ „A to s ním pro ty prachy i to..., jako...“ nemohl jsem to slovo vypustit z úst. „Šoustá, jen to řekni,“ Joska se konečně dostal do svého rozpoložení. „Takhle se nechat vydržovat, to je hnus!“ Potom si odplívl. „Třeba

jí křivdíš, kamaráde, co když to byl její otec?“ „Jistě, nebo strýček!“ Joska vyprsknul smíchy, „strýček Příhoda!“ „No a proč by ne?“ v tom okamžiku jsem se rozohnil i já, „třeba máme pořád ještě šanci!“ Joska na mě bez skrupulí vrhl svůj pohled. Netrvalo to dlouho, nejspíš jen pár vteřin. Ale smažil jsem se v jeho žáru celou věčnost. Jeho hrdost se mě vždycky dotýkala. Sklopil jsem hlavu. I dnes, když na něho vzpomínám, myslím, že kdybychom žili ve středověku, nejspíš by mě byl zabil už tenkrát. Ale je taky možné, že mě nebral vůbec vážně. „Hledá se strýček Příhoda!“ zařval z plných plic do skal. „Co blbneš, vole,“ položil jsem mu ruku na rameno, „může nás slyšet!“ Ale on znovu zařval: „Nebo fotr...!“ Už se nadechoval k další větě.

„Co tady děláte?!“ hrubý hlas bez milosti rozechvívá naše útroby, „nechcete se jít vyřvávat někam jinam?“ V mžiku stojíme na nohou. Ota se mračí, čelo má vrásčité jako král Šalamoun. Za ním s batohem na zádech stojí Vlasta, mokré vlasy jí trčí z límce košile na všechny strany. Usmívá se na nás. Rukou si elegantně vyhrnuje vodou spleené provazce na ramena. Bože, i Joska se usmívá. „Dobrý den,“ snažím se zachovat dekorum. Otův pohled je naprosto strnulý. Nevím vůbec, jak se mám tvářit. Pravé oko mu samovolně několikrát zakmitá, ale jinak je jeho starý obličej bez jakéhokoliv výrazu. Oko se znovu několikrát rychle zvětší a hned stáhne zpět. Mám dojem, že se mi to jen zdá. Ne, nemohu se mu dívat zpříma do tváře. Jen Joskovi nic v další diskusi nebrání. „Dobrý den,“ jeho měkký hlas zní nebojácně, „jdeme lízt nahoru do skal!“ Slyším najednou bzučet všechen hmyz, který tu leze kolem. Ota otáčí hlavu směrem dolů k jezeru. I my se na okamžik díváme stejným směrem. „Do hor, říkáš... Lízt?“ hrubý hlas je monotónní. Joska okamžitě přikyvuje. Ota se naráz otočí zpět, až mu ofina vystřelí na temeno hlavy: „Je odsud pěkná podívaná, co?“ Hmyz bzučí jako hejno sršňů. Joska pokrčí rameny, jako by vůbec ohrožení nevnímal. Ota kroutí nevěřičně hlavou, dokonce se pousměje, oko mu již našťestí přestalo pulzovat. Nevím proč,

ale sílí ve mně dojem, že se na nás za okamžik vrhne. „Otíku, pojď už, ať tu nezatmíme!“ Vlastin hlas působí na všechny jako balzám. Když vykročila proti nám, rychle jí uvolňujeme cestu. Jen Ota si nás prohlíží a stále kroutí hlavou. Usmívá se, jako by nevěřil, koho to v horách potkal. Joska poznenáhlu vypjal hrud, jako by pozbyl zbytky rozumu.

„No tak, Otíku,“ Vlasta vykouzlí elegantní pohyb rukou, „přece nebudeš zdržovat pány horolezce.“ Všichni vědí, komu je určená jízlivá narážka. „A kam jste vylezli vy?!“ vyhrkne ze sebe Joska. Jeho smělost nezná mezí. Teď mě napadá, že možná právě proto nás Ota nezpráskal už tenkrát. Jen pokorně mlčí, myslí si své. „Jdeme z Gerlachu,“ Vlasta se k Joskovi na okamžik otočí, „tedy, jestli víš, co je to za kopec.“ Kamarád stojí s otevřenou pusou, ale dvojice již odchází. Pozorujeme s lítostí, jak se nám oba vzdalují, jak se noří do zelené změti kleče.

„Jak je to daleko?“ Urputná věta mě vyrušila z mého snění. „Co jak je daleko?“ „Ten kopec,“ Joska si nebyl schopen vzpomenout, „ta hora!“ „Gerlach!“ Jeho tvář rozehrál úsměv. „Když se tam vyškrábala ona,“ modré oči problemsklo nebetyčné nadšení, „vylezeme tam taky!“

Dívám se na hodinky. Na výstup je pozdě, ukazují téměř půl druhé. „Deset kiláků!“ větu vyslovuji pomalu a důrazně, snad abych získal trochu času k dalším úvahám. Jeho bohorovný výraz však zářil jako maják. Věděl jsem, že jakékoliv mé komentáře týkající se bezpečnosti naší další túry nepadnou na úrodnou půdu. Ale nemohl jsem to vzdát právě teď, i když se mi kolena téměř rozklepala. Věděl jsem, že začal náš souboj o ženu, po které jsme od prvního okamžiku u jezera zatoužili. Nikdo z nás nemohl tušit, co se stane v příštích hodinách a jak tato epizoda zamíchá kartami života každého z nás.

JAK SE STÁT HRDINOU

Postupovali jsme pomalu po úzké stezce k Batizovskému plesu. Právě odtud se vinul hřeben, po kterém bychom se měli dostat na nejvyšší vrchol Karpat. Vodní hladina již nebyla tak průzračná jako pleso, kde se před pár hodinami koupala Vlasta. Cáry mlhy se snášely dolů k nám a mezi žulovými skalisky nás ovanula vlhká syrovina. Vedl jsem Josku vzhůru po hrubých žulových plotnách a snažil se vybavit si všechny detaily naší trasy. Vzpomínal jsem na červencovou výpravu z minulého roku, kdy jsme tuto túru podnikli společně s horolezci z Turnova. Vedl nás tenkrát horský vůdce z Banské Bystrice. Jak jsme stoupali vzhůru, narůstal ve mně pocit nejistoty. Joska za mnou šlapal jako stroj. Tušil jsem dobře, jaký má cíl. Nebyla to tato hora. Ale i já jsem chtěl předstoupit před Vlastu jako hrdina.

Na vrcholu Gerlachu jsme stanuli přesně deset minut po šesté. Sám jsem byl překvapen, jak rychlý byl náš výstup. Přesto se ale světlo na západě začalo povážlivě ztrácet. „Jsi frajer, Heinrichu,“ Joska mě objal, „jako opravdovej horskej vůdce!“ Podíval jsem se mu do tváře. Stále jsem nevěděl, jestli si ze mě nestřílí. „Ty kopce jsou fakt moc hezký,“ Joska se dál rozplýval. „Hezký, hezký, zpátky to bude taky hezký,“ snažil jsem se reagovat naoko suverénně, „za světla se už dolů nedostaneme!“ Za vzdáleným obzorem tryskaly poslední paprsky slunce.

„Kde asi budou dnes nocovat?“ zeptal se Joska. Na pozadí jeho měkkého hlasu zašuměl vítr, jenž v nárazech stále zesiloval. „Na rozdíl od nás budou spát v posteli!“ Nemrkl ani okem, jen se na mě podíval. Bylo jasné, že na ni myslí po celou dobu naší prokleté túry, tak jako já.

Vítr zakvílel v záhybech skal snad po sté. Zbytky světla se utápěly na horizontu jako Titanik v ledových vodách Atlantiku. Svět kolem nás se bez omluvy propadal do tmy. Věděl jsem neomylně, že to přijde. Ještě poslední krvavý paprsek jako záchranný signál. Potom se kolem nás rozhostila tma.

Cesty zpět domů bývají v horách často těmi posledními. Uvědomoval jsem si tuto starou horolezeckou pravdu. O to víc jsem chtěl svého kamaráda dovést do bezpečí. Měl jsem možnost právě teď ukázat, co ve mně je. Ale nohy se mi podlamovaly hrůzou při představě, že sestup s Joskou nezvládnou. Naštěstí na nebi svítil měsíc. Bledé přízračné světlo se rozlévalo po rozeklaných štítech hor. Pronikalo skrze plynoucí mraky, střídavě sílilo a ztrácelo se.

Pohled na cestu, kterou jsme na Gerlach vylezli, byl shora zcela jiný. Spíše jsem naši polohu odhadoval, než že bych terén kolem sebe skutečně poznával. Pokud by nesvítil měsíc, byli bychom nuceni tady ve skalách přenocovat.

Začalo drobně poprchávat, když se před námi otevřela strmá soutěska. Předstíral jsem, že se nic neděje. „Kam mě to vedeš?“ Joska vycítil moji nejistotu. „Dolů, vole,“ osopil jsem se na něho, „říkal jsem ti, že tady zatmíme!“ „Myslel jsem, že to tady znáš!“ v měkkém tónu jeho hlasu ale nebylo nic osobního. „To jsem si myslel taky!“ odsekl jsem. Bylo to k popukání. „Můžeme tu postavit stan, udělat večírek, co ty na to?“ Nevím, jestli mě zkoušel, ale v jeho hlase nebyl ani náznak zloby či provokace. To mě vždy dokázalo odzbrojit, nebo naopak rozžhavit do běla. Tenkrát nad Batizovským plesem se přihodilo to druhé. Prudce jsem se otočil, ale z úst mi už nevyšla ani slabika. Nohy se mi smekly po žulové plotně a já se řítíl kamsi dolů. Zoufale jsem se snažil zarýt prsty do skály, šmátral jsem po trhlinách, ale marně. Ostrý povrch mi jen bezohledně strhával kůži z dlaní a tíha vlastního těla mě táhla do temnoty pode mnou. Jako po struhadle jsem nezadržitelně

letěl dolů. V očekávání brzkého konce jsem rány a škrábance vůbec necítil. Ani nevím, jak dlouho můj pád trval.

Cestu do propasti mi zatarasila skalní lávka. Batoh mi proletěl jako dělová koule nad hlavou. Všechny obratle mi přetížením zapraskaly. Potom tlak v těle naráz polevil. Lapaje po dechu, nebyl jsem schopen se ve tmě zorientovat. „Heinrichu, Heinrichu, jsi tam?“ Joskův hlas přicházel odkudsi shora, „ozvi se!“ Vědomí se mi ale rozplývalo jako vzduch nad rozehřátým svahem. Tělo se mi nekontrolovatelně roztrásl, ochromené šokem. Snažil jsem se, abych neomdlel dočista. Zachvátil mě panický pocit, že skalní lávka, na které ležím, je šikmá a já pomalu sjíždím dolů. Úděsná představa zmobilizovala zbytek mých sil a já se tlačil k mokré skále jako dítě k matčině hrudi. A kdyby to bylo možné, nejraději bych s ní v ten okamžik splynul.

Joska se nade mnou zjevil jak pánbůh, který mi podával svoji pomocnou ruku. „Tak dělej, vstávej, ty vole,“ jeho měkký hlas mě uklidňoval. „U-uklouzla mně noha,“ šeptal jsem odevzdaně, „nemůžu se z-zvednout.“ Joskova paže mě táhne nahoru. „Kurva, tak dělej!“ Jeho neurvalá slova mi znějí v uších jako rajská hudba. Konečně stojím, chvějícími se prsty se držím stěny. Nohy téměř necítím, jako by byly hliněné. Joska má tvář v měsíčním světle bílou jako křída. Všechno kolem mě vibruje, a tak raději skláním hlavu ke skále. Joska mě stále pevně drží za rameno.

To první, co jsem si uvědomil, když jsem se trochu vzpamatoval, že mě, horolezce, zachraňuje on, amatér! Styděl jsem se před Joskou jako pohan před křížem svatým. Ale ta myšlenka mi vlila adrenalin do žil. „Nech toho,“ nejistým pohybem ramene jsem se snažil setřást jeho pevný stisk, „nemůžu dýchat.“

Stáli jsme vedle sebe jako otec a syn. Naše oči se setkaly a já mu lehce pokynul hlavou. Konečně mě pustil. „No tak vidíš, už to

bude dobrý!“ Jeho konejšivý tón mě přiváděl k šílenství, ale nemohl jsem dělat zholu nic. Když se na mě znovu usmál, sklopil jsem rezignovaně hlavu. A potom se to stalo. Jakmile se ode mě otočil zpět ke skále, jeho tělo na mokré římse uklouzlo jak na ledu. Joska se začal sunout do hlubiny. Měl jsem za to, že to má sečtené. Nepoznal jsem ve svém životě nikoho, kdo by měl větší duchapřítomnost. Kamarád vrazil pravou ruku do hluboké pukliny. I dnes mi běhá mráz po zádech, když se mi vybaví to měkké křupnutí. Bolestný výkřik prořízl ticho, tmavá silueta na strmé ploše se v okamžiku zastavila. Leknutím se mi opět zatočila hlava, sesunul jsem se raději k zemi, abych vyrovnal nízký tlak. Joska byl celý bledý, když se zvedal. Ani v tom okamžiku jsem mu nedokázal pomoci.

Zhluboka dýchal. Jeho ruka připomínala ohnutou trubku. Zvedl ji na úroveň obličej, aby si ji prohlédl. Bylo jasné, že je v předloktí zlomená. „Ten večírek tady budeme muset opravdu udělat,“ sípal těžce. „To jo,“ usmál jsem se na něho, „salám je dole v batohu, můžeš si pro něj skočit!“ „Dobřej nápad,“ Joska bolestí pitvořil obličej, „ale nechám to až na ráno, abych viděl, do čeho jdu!“ Oba současně jsme se začali smát.

Leželi jsme na skále vedle sebe a zahřívali se vlastními těly. Vítr kolem nás ve stěně profukoval, naštěstí po půlnoci přestalo pršet. Můj kotník otekl jako kopací míč, ale bolest jsem téměř žádnou nepocítoval. V prokřehlém těle na ni nezbylo místo. Ani Joska si na nic nestěžoval. Letargicky hleděl do hloubky pod sebou, zlomená ruka mu trčela vedle hlavy jako anténa. Oba jsme se dívali stejným směrem – na jediné světlo kdesi hluboko dole ve tmě. Představoval jsem si, že tam v údolí na horské chatě spí Vlasta. Bylo už nad ránem, když jsem usnul.

Zdálo se mi o ní, také o blankytných vlnách horského plesa. Znovu vidím tu nezapomenutelnou scenerii, slyším její zvonivý hlas.

Vnímám každý detail jejího vlnavého těla. Jak málo člověku někdy stačí ke štěstí. Pouhá iluze může v okamžiku změnit svět. Odněkud slyším hlasy.

„Chlapci, jste tam?“ Otevřel jsem oči. Stále ležíme s Joskou na římse a kolem nás je již světlo. Nahoře nad námi někdo zatlouká skobu. „Tak jste tam dole? Ozvěte se!“ Hlas z dálky se měkce odráží mezi zamlženými skalami. „Tady dole, na římse!“ Joska volá ze všech sil, „kamarád má něco s nohou!“ Joska se postavil, přes všechnu bolest se na mě usmál. Pak zvedl pochroumanou ruku na důkaz našeho vítězství. I já jsem se ještě rozespálý pomalu zvedal. Teprve nyní jsem začal vnímat ostrou bolest v kotníku.

Když na římse přistálo lano, uvědomil jsem si svoji prohru. Joska se stále divně šklebil. Možná právě přemýšlel o tom, že jsem jako horolezec totálně zklamal. Oba jsme hleděli vzhůru, silueta našeho zachránce se k nám pomalu snášela jako přízrak. „To mě podrž, vole, jestli tohle není sám strýček Příhoda,“ Joska se mračil, ale ani mně nebylo do smíchu. Vypadalo to s námi bledě. Dlouhatánské urostlé tělo na laně klesalo kolem útesů. Dávalo jasný signál, že naše předtucha se vyplnila. „Dá nám to sežrat, komplet,“ bolestně jsem polknul, „měli jsme radši sletět dolů!“ Ota skutečně za chvíli slanil až k nám. Usmíval se na nás, ale provokativního neřekl nic. Jen si nás prohlédl, pokýval hlavou a otočil se nahoru. „Odjisti mě, Štefane, jsem u nich,“ jeho hrubý hlas otrásal samými kořeny našeho sebevědomí. Pak ještě houknul z plných plic: „Budeme muset pány horolezce stáhnout dolů!“ Nebylo co dodat. Poslední věta, já i Joska padáme v ringu k. o.

MOTÝL

Mezi skalami profukoval rozehrátý vítr z doliny a z komína kamenné chaty v uzavěru údolí vystupoval bělavý kouř. Malíř Ota-
kar Brázda seděl na malé trojnožce uprostřed horské louky, před
sebou rozložené bílé plátno na stojanu. Díval se k chatě a rukou
si přidržel dlouhý pramen vlasů, jenž mu vítr neustále přihrá-
val do obličeje. Zamyslel se a namaloval jedním tahem dlouhou
linii horského hřbetu trůnicího nad stavením. Plátno se začalo
zaplnovat barvami šedých žulových štítů i pásmem zelené kleče
na jejich úpatí. Byl ve své práci vždycky vytrvalý. Soustředěně se
vydržel dívat střídavě na krajinu a obraz i několik hodin. K chatě
pak ještě domaloval hromadu našťípaného dříví. Sytě hnědá bar-
va kůry dodala obrazu důstojnosti a v kombinaci se sněhobílými
mraky působila tajemně.

Rozehrátá louka sálala v odrazu poledního slunce, jehož ostrý
svit krotily jen od západu přicházející mraky. Ota právě maloval
horská luka, když na zelený koberec jen pár metrů před ním při-
stál motýl – jeden, druhý. Malíř se usmál, chvíli pozoroval bzučí-
cí havěť kolem sebe. Miloval alpské kopretiny, jež se lehce kývaly
v závanech větru, stejně jako pomněnky a petrklíče. Po jarním
sněhu tu z jara zbylo několik osamělých ostrůvků ocúnů. Měl rád
slunce i žluté barvy, v horách snil často o nebi. Aby zachytil
všechny roční doby, jezdil do Tater s Vlastou často. Když malo-
val, ztrácel pojem o čase. Ostré rysy jeho obličeje jihly láskou ke
všemu, co tvořil. Nejčastěji maloval hory.

Jeho boty, ještě zablácené z noční záchranné akce, vězely pono-
řené v trávě jako dvě černé lodě. Srazily k zemi svět květin a listů
silou převelikou. Ale kdo může přežít tady na horách, aniž by si

nepřorazil cestu k hřebenu? Uvažoval a hbitým štětcem vybarvil neznámý tmavožlutý květ. Za každým vítězstvím stojí vždy prohra. Stejně tak jako za mraky, tam někde nahoře, se vždycky modrá nebe. To věděl malíř jistě. Snad proto se nám jeho tvář zdála nepřístupná, často sevřená jako hradba proti přívalu nepřátel.

Pozoroval jsem ho oknem, muže, který nás se Štefanem zachránil. Nade mnou na kavalci vyspával Joska. Jeho ruka zpevněná dlahou trčela do prostoru jako vyvrácený strom nad propastí. Naše porážka byla nad ránem dokonána, to když nás jako malé děti uložili do postele. Jídlo jsme odmítli, ale byl to jen chabý odpor. Joska si dokonce nechal od Vlastičky obvázat ruku. Malíř nás od prvního okamžiku přehlížel. Teď seděl před chatou na židličce a maloval.

Z jestřábníku, jenž vyrůstal ze spáry mezi žulovými kameny, se vznesl motýl, aby kostrbatou spirálou nabral za Otovými zády výšku. Pak paví oko usedlo rovnou do obrazu. Mokré plátno přikryla dole na okraji barevná křídla. Malíř se usmál, odhodil z čela neposednou ofinu. Křehkého letce něžně objal do svých dlaní, jako by nabíral vodu z potoka. Křídla s modrými očky se rozevřela jednou, podruhé. Ota dobře věděl, že krása se nedá namalovat, ani popsat. Musí se prožít v duši. Obrazy bez prožitku jsou jako koryta řek bez vody. „Ne, kamaráde,“ šeptal tichounce barevným letkám. Motýlek pohnul tykadly, jako by mu rozuměl. „Nikdy to nesvedu, takhle tě vybarvit.“

Joska se nade mnou převálil na bok, až dřevěná palanda zaprasakala. Obratně slezl z postele a přešel k oknu. „Pocem, tak dělej,“ otočil se ke mně, „vím, že nespíš!“ „Nemůžu!“ můj hlas zmáhala ryzí zloba, „nemůžu se na tu svoji haksnu ani podívat, natož na ni našlapovat!“ „Je tam Vlasta!“ Joska se na mě znovu krátce ohlédl. Hrklo ve mně jako v hodinách. Ztěžka jsem se postavil vedle palandy. „No, co koukáš?“ hledal jsem chvíli slova. Potom jsem po

jedné začal skákat směrem k oknu. S každým dopadem jako by se mi ostrá jehla zarývala přímo do mozku. Chtěl jsem ji ale vidět stůj co stůj. Joska ke mně přiskočil a já se mu opřel do ramene.

K mému úžasu pár metrů za malířovými zády seděla na kamelech skutečně ona. Na hlavě slaměný klobouk, tvář obrácenou ke slunci. Na klíně měla položený rozepsaný notes. „Je hezčí než včera,“ laskal jsem se slovy, „je taková...“ „Jaká?“ Joska ke mně překvapeně zvedl hlavu. „Nevím, ale moc jí to sluší!“ Do mého snu však bez vyzvání vstupují mraky. Tlak dole v břiše se zvedá jako horská bouře. Přichází nečekaně, jako tsunami na pobřeží. Zdá se, že mému tělu zvrtnutá noha nestačí. V duchu si měřím vzdálenost ke dveřím, potom se oknem dívám k dřevěnému ajnclíku. Ve střevech mi bublá jako v kvasné kádi. Vlasta se právě sklonila k zápisníku, začala psát.

„Musím ven, rychle!“ zavelím nekompromisně do ticha. „Co blbneš,“ Joska se na mě ani neohlédl, „taková nádhera. Chceš ji vyplašit?“ Vlasta dál psala, vypadala jako obrázek z nástěnného kalendáře. „Nechci, ale musím!“ prosil jsem naléhavě o pomoc, „jestli mě neodvedeš, tak se tady...!“ V břiše se znovu ozvalo hromobití. „Ale copak?“ Joska začal vtípkovat, jako vždy v té nejtěžší situaci, „láva se dere na povrch?“ Začal jsem ke dveřím poskakovat po jedné noze.

Malíř pomalu zvedl ruku do výše. Barevná křídla se mu na prstu rozkmitala. Motýl se plavně vznesl nad prales horské trávy. Pak Ota začal malovat, přitisknut těsně k plátnu. „Nebolí tě záda po tom včerejšku?“ Vlastin hlas ho ale nevyrušil z práce. Jen mávl volnou rukou: „Co záda, celý tělo!“

Dveře zaskřípaly, Joska se se mnou vypoťácel na denní světlo. Táhl mě jako kůň, rovnou k dřevěné budce. Na nic jsem raději nechtěl myslet. Po včerejší potupě ještě tohle. Možná dozvuky

nočního stresu. Možná voda, kterou jsme pili z plesa, kam někdo vyhodil prázdné konzervy.

Ota zvedl hlavu, usmál se. Vypadal naprosto bohorovně. „Namyšlení kluci,“ utrousil a narovnal se na trojnožce. Vlastička přestala zapisovat poznámky. I ona nás sledovala s potutelným úsměvem. Když jsem se vysoukal na dřevěný sokl a Joska za mnou zavřel dřevěná vrátka, ulevilo se mi.

Na zpáteční cestě si nás již nikdo nevšímal. Ota si zapálil cigaretu, stále se díval na svůj nedokončený obraz. Vlasta se zcela pohroužila do poznámek. Oba jsme na ni znovu civěli jako na zjevení, ale ani nezvedla oči. Napadlo mě, že jsme ji možná k psaní inspirovali. Představoval jsem si, jak mě popisuje. Ale jak na mě skutečně pohlížela žena, kterou jsem zahlédl poprvé včera u jezera? To věděla jen ona a bůh a bylo to tak dobře.

Malíř se laskal se svým obrazem. Ještě poslední tři tahy štětcem. Naposled natáhl předpisově ruku, potom ji v lokti pokrčil. Vlasta mu koukala přes rameno, když se v dolním rohu zešíroka podepsal – Ota Brázda, akademický malíř.

Chvíli si prohlížel své dokončené dílo. Díval se na něj z odstu- pu. I jeho žena pozorovala plátno, stála mu za zády. Rukou ho pohladila po vlasech. Její pozornost upoutal motýl – paví oko. Byl téměř stejně velký jako chata! Usmála se, zavrtěla hlavou. Otovy trhlé nápady ji vždycky pobavily. Zbláznil se, úplně ztra- til rozum. Letmý úsměv decentně skryla drobnou dlaní; vníma- la pozorně jeho malířský styl plný asymetrií. I vrásky na jeho čele kdosi vyryl na každé straně jinak, jakoby jiným perem. Tato dvojakost, patrná v obličejí, dávala jeho vzezření přísný, až ne- tolerantní výraz. Vše bylo podtrženo mohutným, svalnatým tě- lem. V akademických kruzích mu přezdívali Achil nebo Achil- leus. Tak o něm hovoří i jeho studenti – o něm, nikdy ne s ním.

Chovají k němu téměř bážlivý respekt. Pro horolezce je to Ota, obyčejný Oťák.

Jeho chování ale ve skutečnosti nebylo ani nezdvořilé, ani přísné, jak by si většina lidí na první pohled mohla představit. Stranil se veřejnosti od doby, kdy ztvárnil prezidenta Masaryka v širokých, rozevlátých trenýrkách. Na hlavě mu k tomu štětcem vykouznil vysoký cylindr. Kritici se do profesora Brázdy pustili na všech frontách. Svorně prohlašovali, že se k tatíčku prezidentovi rozevláté spodky prostě nehodí a hanebný černý cylindr už vůbec ne. Ne-ní totiž výrazem jeho humanity. Ale Ota trval na svém. Nakonec byla jeho výstava v Obecním domě zrušena. Dlouho se kvůli tomu zlobil. Obraz s prezidentem, spodky i buržoazním kloboukem se měl bez milosti odporoučet rovnou do Vltavy. Jenže Ota měl smůlu. Když dílo rozhořčeně rozbalil nad tiše plynoucí řekou, jakýsi kolemjdoucí poznal nejen prezidenta republiky, ale i Achillea. Tak začaly Otovy opletačky s policií. Paragraf o hanobení prezidenta republiky jej uvrhl do okruhu problematických umělců.

Ota měl zkrátka na všechno vlastní názor. Každý, kdo ho poznal, věděl, že kontroverzní řeči na téma jeho obrazů nemají smysl. Jeho postoje měly pevné kořeny, tak jako pískovcové útesy ve Skaláku, kam často s Vlastou jezdil. Míra jeho tolerance však byla překvapivě určována tím, co na věc řekne jeho žena. Jedině ona mu směla radit. A on, téměř o sedmnáct let starší muž, názorům mladé manželky vytrvale naslouchal. Horlivě ji miloval a jako oko v hlavě střežil. Co se týkalo ostatních mužů, ničil svoji konkurenci ihned v zárodku. Myslím, že tenkrát ve skalách ho Joska jenom rozčiloval. Mě vůbec nebral vážně. Až později mu došlo, jak daleko jsme byli pro svou představu schopni zajít. Žárlil na Vlastu a současně se bál, že zůstane sám.

Když nastupoval na měšťanku, jeho matku porazila na Výtoni tramvaj. Vydechla bez rozloučení ještě toho večera v nemocnici

Na Františku. Svého otce, vysoce postaveného úředníka magistrátu, Ota nikdy nepoznal. Nejevil o levobočka žádný zájem, a tak dvanáctiletý hoch skončil v sirotčinci. Celá kauza vyplynula na povrch, když si na úředníka magistrátu došlápli kolegové ze sociálního úřadu. Choulostivou informaci prodala Pražskému večerníku žena z podatelny. Ani primátor města nezabránil vydání článku s palcovými titulky – „Tajemník magistrátu pohřbil syna“. Manželka Otova otce dostala žlučnickový záchvat. Ještě před tím, než ji odvezli na sál, si zavolala svého muže. Ten u postele pokorně skloněný jen sliboval a sliboval. Po tváři mu tekly slzy jako hrachy. Ale i manželka plakala, neustále opakovala: „Co je dovoleno bohovi, není dovoleno volovi!“ Muž její slova zcela dobře nechápal, jedno ale věděl jistě. Pokud případ nesprovodí ze světa co nejrychleji, ocitne se sám na pokraji existence.

Pod nátlakem primátora a vlastní ženy se Otův otec uvolil, že zaplatí „levobočkovi“ studia. A i když posílal splátky pravidelně každý měsíc, se synem se ani později již nikdy tváří v tvář nepotkal. Ale všechno v životě, i události a jevy zdánlivě nahodilé, má své důvody. Stejně tak, jako je měla toho léta naše osudná výprava do Tater. Ota se po maturitě vydal na akademii. Přes protesty otce, které pravidelně přicházely písemně, nebral syn na jeho výmluvy a prosby, že se rodina nachází ve finanční nouzi, žádný ohled.

OTOVY OBRAZY

Ve světnici vládlo příšeří, i když ručičky velkých nástěnných hodin ukazovaly deset minut po dvanácté. Šikmé světlo vnikalo do rozlehlého prostoru jen malým oknem. U stropu chabě svítila žárovka, visela na dvou zakřivených drátech. Přímo pod ní stál rozložitý dubový stůl. Přemýšlel jsem, kolik tak mohl vážit a jak ho sem na chatu vůbec dostali.

Joska, jenž seděl vedle mě, se tvářil, jako by se včera vůbec nic nestalo. Ruku v dlaze měl položenou na stole před sebou, skláněl se nad talířem horké polévky a v klidu jedl. Naše dohoda, že budeme držet protestní hladovku, vzala za své. Nad ránem, když Joska na palandě úpěl bolestí, mu Vlasta ruku osobně obvázala. Odvedla ho do jídelny, kde mu dokonce podala jakýsi prášek proti bolesti. Uběhlo téměř čtvrt hodiny, když se Joska dopotácel zpět. Přesto se usmíval. Proč asi? Ta otázka mě pálila jako nejžhavější cejch. V ústech jsem pocítil hořkost a vzpomněl jsem si na Krista a Kalvárii. Raději jsem zavřel oči. A abych řekl pravdu, bylo mně tak trochu líto, že jsem si nezlomil ruku sám.

Zdálo se mi, že sedím u stolu jako poslední z mušketýrů. Všichni za jednoho, text se mi v hlavě přesně vybavuje, jeden za všechny. Co na tom, že jsme se dohodli, že nebudeme jíst. Ten pacholek si bezostyšně pomlaskával. Levou rukou se sice v talíři pohyboval trochu neohrabaně, ale jinak vypadal docela suverénně, jako vždy. Když se mu lžice smekla, hovězí knedlíček vyskočil přes okraj talíře na stůl. „Levej jako na skalách!“ Ota zavrtěl hlavou, usmál se pod vousy. Joska jedl dál, jako by se nechumelilo. Jeho herecké etudy byly nepřekonatelné. Všiml jsem si, jak ho Vlasta po očku pozoruje. Věděl o tom, tím jsem si byl jist. Na protest

jsem mu knedlíček hodil zpátky do talíře. Polévka vyšplouchla. „Co blbneš,“ Joska zakroutil hlavou jako ondatra po výlovu rybníka, „chceš, abych si opařil hubu?“ Ota k nám mrsknul očima jako bičem, hned nato k Vlastě. Chtěl ji mít stále pod kontrolou. Jeho zkušená žena však hleděla zamyšleně do talíře před sebou.

„Co nejíš?“ Ota se na mě podíval, „nebo ti nechutná?“ Vlastně jsem nevěděl, co bych mu řekl. Že nejím, protože se mi líbí jeho žena, nebo že se na nás měl ve skalách raději vykašlat? Zavrtěl jsem pokorně hlavou, i když se moje srdce bouřilo. Joska mě dloubnul do ramene. „Na co čekáš,“ otrel si hřbetem ruky rty, „až tě pan Brázda nakrmí?!“ Nebylo více ponižující představy.

Malíř odhodil ofinu až kamsi ke stropu a jeho sebevědomí vystoupilo z břehů. Díval se pozorně na prostořekého Josku, ten ale nevzrušeně srkal horký vývar. Potom opět obrátil svoji pozornost ke mně. Probodával mě svýma hnědýma očima, po chvíli nechápavě zavrtěl hlavou. Neřekl ale nic. Vlasta, sedící vedle něho, zvedla oči od stolu. „Vezmi si, chlapče,“ její přívětivý hlas mě potěšil, „nestyď se!“ V ten okamžik se na mě dívali všichni.

Pomalu zvedám lžici, abych ukončil své trápení. „To jste maloval vy, pane Brázdo?“ vypustím ze sebe na poslední chvíli. Rukou pohotově ukazuji na obraz, jenž visí nad vchodem. „Podívej se, Heinrichu!“ Joska natahuje ruku s obvazem k dalším výjevům, jež jsou rozmístěny po stěnách všude kolem nás. Alespoň v něčem je mi ten zrádce nápomocný. Ota se u stolu s potěšením narovnal, lehce se usmál. Spolkl moji návnadu i s navijákem. Vlasta ho pohládila po rameni. „Nikdo by takovou nádheru nesvedl,“ žena se zasnila, „nikdo, jen Ota!“ Přísaha absolutní věrnosti byla před našima očima dokonána. Ale co je v životě lidském absolutní? Máme-li hlad, najíme se. Trpíme-li žízní, napijeme se. Jaký je absolutní hlad? Je jako bezbřehá touha? Ještě drobný vlásek a padneme po lásce vyprahlí k zemi jako podřátí.

Ota vypnul prsa jako páv, jenž ukazuje sílu vlastních barev. Sílu pro spasení světa i tohoto zpropadeného koutu Tater. Otovy obrazy ozvláštňují celý, nepřilíš světlý prostor. Studené barvy mu dávají ještě více skličující nádech, i když na některých výjevech nechybí zapadající slunce. Linie hřebenů jsou místy trochu více kostrbaté. Na každém plátně trčí, jako nůž zaražený do zad, zvláštní bod malířovy asymetrie: kamzík, ovce, jelen, dokonce i opravdový alpinista.

Přemítám v klidu, protože dobře vím, že tyhle „chvalozpěvy“ zůstanou navždy utajeny v nitru mé mysli. Ale i Josku, zdá se, horské výjevy zcela pohltily. „Tohle je Gerlach, pánové,“ rozzářená Vlasta ukazuje jednotlivé obrazy jako někde na zámku, „ten už dobře znáte, že!“ Otřel jsem si rozpálené čelo. Vlasta se prochází podél kamenné zdi a vypráví. Fascinovaně nasloucháme její naučené poezii hor. „A tady,“ přesně ví, kdy má klesnout hlasem, „to je Kriváň, tu zlezl Ota před dvěma lety v zimě.“ Malíř se nechal jejími slovy hýčkat a ona vyprávěla, jako když vpozdvečer přede kočka na zápraží, neúnavně, pořád.

„Ale co je tohle?“ Joska se u stolu nečekaně postavil. Na prknech podlahy zaduněly jeho hbité kroky. Již s Vlastou stojí pod tmavým zimním plátnem, jež visí vedle kamenného krbu. „To je přece Galerie Ganku,“ její obličej se radostí téměř rozplýval, „tu zdolal Ota minulý rok!“ Nevěřil jsem jí v ten okamžik ani slovo. Mou pozornost ihned od počátku upoutal značně excentrický kamzík na kraji vysokánské žulové stěny. Typická „dominanta“ jednoho z Otových obrazů. Mé neblahé tušení se záhy vyplnilo.

Joska bez váhání ukázal na přerostlého rohatce: „Nevěděl jsem, že v Tatrách žije horská koza.“ Vlasta se přestala usmívat a v místnosti zavládlo ticho téměř sibiřské. Otovo obočí se smrsklo a hned zas povolilo. Sklonil jsem hlavu jako bleskem zasažený, ten pitomec. To ale ještě nebyl konec odpoledního představení. Bezradná

spisovatelka rozhodila rukama. „Není tak trochu přerostlá?“ Joska dál kuje železo, netuší, že už je dávno rozžhavené. Stojí na špičkách, prohlíží každý detail rohaté obludy. Malíř se naráz zakuckává. Přívaly dráždivého chvění přicházejí z jeho útrob znovu a znovu. Mám dojem, že nastává Otova poslední hodinka. Ani zakázaná výstava v Obecním domě ho nevyvedla z míry tolik jako bezprostřední Joska. Co bylo dlouho skryto, teď už není. Chvilé okamžiku překonala staletí rigidity. Jako revolucionář by byl můj kamarád jistě lepší než Garibaldi. Dnes jsem přesvědčen, že svoje výstřelky nijak nepromýšlel.

Ota se v záchvatech kašle stále zajíkal: „P-přerostlá koza?“ Vlasta ochotně uštědřila manželovi herdu do zad. Ten ještě víc vykulil oči, teprve potom se konečně nadechl. „Je to koza, pane Brázda, jako vyšitá!“ Joska se plátna téměř dotýkal nosem, stále si v detailu prohlížel podivné, kostrbaté zvíře. Ten pitomec si nedá pokoj, dokud to doopravdy neschytáme. „Žádná koza,“ akademik bouchl do stolu, „Rupicapra je to!“ „Cože?“ Joska se zmateně otočil, „Rupi... co?!“ „Pro znalce Rupicapra rupicapra neboli kamzík horský, pro diletanty koza!“ Ota jen mávl rukou a otřel si ústa. Vlasta ho pro každý případ ještě vroucně vzala kolem ramen, hleděla přitom rozzlobeně na Josku. Bylo jasné, že to s Achilleem umí. Talíř s polévkou jsem od sebe definitivně odsunul. Joska se poškrábal ve vlasech a pomalu si sedl ke stolu.

Měl jsem hlad, ale nepřipadal jsem si jako poražený. Myšlenka opět zvítězila nad hmotou, v mém případě nad polívkou. A v životě přece jde především o myšlenky. To ostatní je jen popel a prach našeho slzavého údolí. Byl to vlastně zázrak, že nám Ota nedal přes hubu, tedy spíš Joskovi.

ZDÁNlivĚ PROHRANÁ BITVA

Kolem druhé před chatu z údolí vystoupali dva horší koníci. Přivedl je drobný muž z vesnice, jenž samotu pravidelně zásobuje. Dívali jsme se z okna, když zpoceným zvířatům nalil vodu do žlabu. Koňák si mezitím zapálil cigaretu a posadil se na vyrovnané plato s konzervami. Viděli jsme všechno, ale neslyšeli nic. Stáli jsme vedle sebe beze slov, Joska se usmíval, bezstarostný, jako pokaždé, když se mu něco zalíbilo na první pohled. Na rozdíl ode mne miloval překvapení. Zatímco já měl všechno do puntíku připraveno, on chodil s větrem ve vlasech. Nemusel nikdy atmosféru vytvářet, nosil ji v sobě. Žil to, co ve svém srdci nosil, a na oblečení nedbal. Občas, když jsem se už nemohl dívat na jeho ošoupané lokty, zatáhl jsem ho k nám do vily. Nikdy si o nic neřekl, raději by umřel, než by prosil. Nabídl jsem mu svoje starší sako, vzal si ho bez řečí.

Do školy chodil s rozvázanými botami. Jednou, když bylo náledí, rozbil si před hlavním vchodem hubu. Přišlápl si tkaničku. Spolužáci, kteří se tlačili v houfu, na jeho účet vtipkovali, i já se tenkrát přidal. Pamatuji si, jak se zvedal ze země. Vidím každý detail jeho tváře, slyším z minulosti přicházet jeho hlas. „Myslel jsem,“ zklamaně se poškrábal na temeni hlavy, „že moje boty chodí samy!“ Nastalo ticho. Té větě tenkrát nikdo nerozuměl. Přesto se spolužáci začali řehtat, jako když klíčkem nastartuješ nákladák. Díval jsem se na Josku jako na zjevení. Bylo nám sedmnáct a on spoléhal na boty, na mě i na sako, kterým jsem ho obdaroval. Teď jsme to věděli všichni. Věřil, že věci přicházejí tak, jak je vidíme.

Otec mi často opakoval: „Až budeš věci dělat srdcem jako Joska, dojdeš daleko!“ Pořád jen Joska, Joska, Joska. Čím jsem byl starší,

tím víc mě tyto řeči přiváděly k šílenství. Přesto jsem se svým kamarádem trávil stále víc času. Lidé často bojují proti tomu, co je jim nejbližší. Chtějí vlastnit. Vlastnit vztah, lásku, peníze. Mé chybějící sebevědomí mě ničilo. Ale nemohl jsem ve svém věku chápat všechny souvislosti. Teprve mnohem později, když věci vyplynuly více na povrch, jsem si uvědomil jediné: jeho srdce žhnulo touhou po nových cestách. Chtěl vědět, co bude dál. Já jsem stál ve skalách po jeho boku jako stín. Ano, musím dnes přiznat, bylo to tak. Můj otec, schopný psycholog, to dobře věděl. Znal každý záhyb lidské duše. A ty naše, tenkrát ještě dětské, byly snadno k přečtení.

Před chatou pofukoval vítr, čechral vytrvale koňské hřívy – sem a tam. Věděl jsem, že to přijde. Vlekli jsme se od vchodu rovnou ke koním. Naše těla byla samý šrám. Ota stál vedle Vlasty na louce nad chatou. Bylo jasné, že si náš odjezd nemohli nechat ujít.

Po očku ji sleduji, ale neodvažuji se na ni zrakem déle spočinout. Koňák s pomocníkem mě vysazují do sedla. Kotník mě bolí jako čert, co je to ale proti mému srdci. Skloním hlavu, poplácám koníka po svalnatém krku. Zřetelně cítím hebké, propocené chlupy. „No tak, nasedni už!“ koňák pobídne Josku. Ten stojí jako socha. Proboha, kam to kouká! Dívá se zpříma na Vlastu. Jeho ocelové oči hledí bez hnutí. Malíř si promne klouby na rukou, ozve se suché zapraskání. Obočí krátce kmitne. Zřetelně cítím žaludek. Joskův pohled ale nenaruší nic, ani koňák. „Neblázni, chlapče,“ varovný hlas je dramaticky tichý, „dostaneš přes hubu a půjdeš dolů pěšky!“ Ota se usmívá, ale možná úsměv spíše předstírá. Je na něm vidět, že je unavený. „Josko!“ šeptám mu, „vykašli se na to!“ Ten ale na nic nedbá. Pomalu pozvedá pravici na pozdrav jako indián. V jeho tváři se nepohne ani jediný sval.

„Děkujeme za záchranu, pane Brázda,“ Joska se zlehka uklonil. Ta obyčejná slova nikdo nečekal. „Bylo nám tady dobře!“ Všem se

rázem ulevilo. „I vám, madam!“ zaskuhral jsem ze sedla, jak nejhlasitěji to šlo. Joskova převaha byla zcela evidentní. Právě to malíře podvědomě celou dobu zneklidňovalo. Vlasta se usmála, chytila Otu kolem ramen. Červenal jsem se jako pětiletý kluk. I dnes si stále kladu tutéž otázku, proč se člověk za nevinné věci vlastně stydí. Nízké sebevědomí a touha vyniknout, smrtící kombinace.

Otec říkával, že prý nemám srdce, a ukazoval přitom na Josku: jak leze, jak létá v aeroplánu. Ale já, navzdory řečem, cítil jsem ve vlastní hrudi, jak mi horečně buší. Jak mi nezadržitelně žene krev do tváří. Jenže některé věci nelze ovládnout ani spoutat, ani ve vlastním těle ne. Stejně jako tenkrát před chatou, rděl jsem se studem. Po těch mnoha letech si uvědomuji víc než kdy jindy, že některé události přicházejí, aby nás utužily. Přijmeme-li nepřítel jako toho nejlepšího učitele, možná se již za života o krok přiblížíme nebi.

Malířova tvář se naráz projasnila: „A co ta koza?“ Joska se ale nenechal nachytat. „Je to Rupicapra rupicapra,“ bez zaváhání odpověděl. Ota kývl spokojeně hlavou. Připadám si na koni před Vlastou jako před nedobytným hradem. Čert vezmi polívku i zpropadený Gerlach. Můj podvrtnutý kotník mi připadá úplně bezvýznamný. Myšlenky se mi chaoticky trousí hlavou. Uvědomuji si jediné – pouze za Vlastu má smysl bojovat, a třeba i umřít. Malíř s úsměvem na rtech kývá hlavou: „Tak vidíš, že ses v horách něco naučil!“

Náš krátký průvod se začal posunovat po kamenité stezce dolů. Uzdu mého koně držel koňák. Za mnou kráčel jeho pomocník. Vedl druhého koně, na kterém seděl Joska jako Čingischán. Chata se nám s každým krokem pomalu vzdalovala. Téměř to vypadalo, jako by všechno, co se v posledním dni přihodilo, byl pouhý sen. Jak naše karavana klesala po stezce dolů, zelená kleč nám obraz stále více příkrývala.

Malíř s Vlastou nás z dálky vytrvale pozorovali. Oba před chatou vypadali jak malé figurky na hraní. Zvedl jsem paži na rozloučnou jako první. „Úžasná žena,“ slova mi vyplavala z úst, tichá jak pěna. Kůň bez varování klopýtl a já se na poslední chvíli chytil kolem jeho huňatého krku. V noze se ozvala řezavá bolest. I ona zvedla svoji ruku, chtěla zvednout. Otova přítomnost ji zastavila v půli cesty – u ramene. Malíř se mlčky odporoučel do chaty. Třískl za sebou vchodovými dveřmi. Dojatě jsem si protřel obličej. „Být váma, nechal bych ji na pokoji!“ koňák se na mě krátce zadíval. „Ale za záchranu jsme už poděkovali,“ Joska si za mnou pospíšil s odpovědí. Koňák dál neřekl ani slovo a já si uvědomil, že tato bitva je možná jenom zdánlivě prohraná.

JE TO TVŮJ ŽIVOT

V neděli v noci jsme se vrátili domů. Na školu ale následujícího dne nebylo ani pomyslení. Doktor Brandtel mi zasádroval podvrtnutý kotník a doporučil minimálně týdenní pobyt na lůžku. Otec se na mě po návratu z banky mračil jako bůh války. Ležel jsem v posteli a snil. Události posledních dvou dnů ve mně probouzely život. Jeho chutě zářily všemi barvami, tou nejslastnější byla ona – Vlasta, manželka profesora Brázdy. Muže, který nám zachránil kůži. V krku mě bolelo při pomyslení, že takovou ženu snad v životě už nepotkám. Ale jak prorocká byla moje úvaha, jsem naštěstí tenkrát nevěděl. „Nedělej, že spíš, Heinrichu!“ otec mě komisním hlasem táhl zpět do reality.

Pomalou, neochotně jsem otevřel oči. Díval se na mě shora, bylo mi v ten okamžik lhostejné, co si myslí. Pozoroval mlčky moji sádku, pak zvedl hlavu: „Nic mi k tomu neřekneš?“ „Nemám co, podklouzla mně noha!“ „A co Joska?“ Věděl jsem, že se na něj bude ptát. „Zlomil si ruku, obě kosti!“ studená sprcha utišila jeho zvědavost. „Má odvahu, že s tebou vůbec jel,“ nenechal se otec jen tak odbýt. „Cože?“ v ten moment jsem se úplně probral. Zase ty narážky, dovedně skrytá slova, přesně mířící. V mém hlase panovala čirá hořkost a kdesi v pozadí se probouzela zloba, nikým nepozvaná. „Co se vám stalo?“ Místnost opanovalo ticho. Bezbřehé jezero zapomnění.

Hlavou mi prolétávaly myšlenky, rychlé jako projektily, neslyšné jak kapky ranní rosy. Z čeho mě sakra podezřívá, ulevil jsem si v duchu. Nikdy nevylezl ani na vyhlídku za Turnovem. V hrudi se mi zvedala stále větší vlna pobouření, ale ani jsem se na posteli nepohnul.

Stál nade mnou jako soudce, jenž zná všechnu pravdu světa. Přičilo se mi to. Zavřel jsem oči, navzdory všemu, a znovu si představil ji – Vlastu. Smělost mládí nedá se zastavit, pomýšlí často na nedostupné vrcholy. Tenkrát jsem ještě věřil, že moje šance stojí vysoko. Kdyby jen otec tušil, o čem přemýšlím, nestál by nade mnou s takovým klidem. Spořádaný ředitel turnovské pobočky Deutsche Bank. Vždy uhlažený, klientům pozorně naslouchající. Pche! Kolik toho věděl o přáních svého jediného syna? Už dlouho jsme si nerozuměli. Přesto má dráha bankovního úředníka byla již dávno dopředu naplánovaná.

Bouřil jsem se proti všemu, co mně poslední dobou říkal. Stál blízko mě a já otevřel stavidla. Myšlenky spojené s otcem běží v proudu, letí bůhví kam. Připadal jsem si jako rouhač, jako manžel, jenž opouští svou rodinu. Sekl jsem mečem jednou a ztratil minulost. Pak přišel druhý úder! Uzřel jsem čirý potok. Zářivá voda plyne, laská se s oblázky, hladí je celou svojí podstatou. Voda a kamení, Vlasta a já. Ano, jen moje přítomnost mě zajímá. Trápí mě, sužuje, přesto mi dává něco, po čem toužím. Dává mi naději.

Připadal jsem si jako ve vězení, ze zdi žaláře stékaly kapky. Provlhlá temnota se usadila v mojí duši. Má oddanost mi ale vytýčila větší prostor. Nezměrné pláně. Usmál jsem se a kamenné zdi mě přestaly děsit. Stále ji slyším, vzpomínám na její tvář. A i kdyby si otec vymyslel bůhví co, jeho slova nebyla víc než kapky tříštící se o udusanou vězeňskou podlahu.

Stál jsem na prahu nové existence a ani otec nebyl schopen mé objevy zastavit. Zvláštní mrazení mi proběhlo celým tělem. Vnímал jsem ji tak blízko – Vlastu, Vlastičku. Znovu ji vidět, po tom jsem prahnul. To jediné mi připadalo smysluplné. Až mě touhou znovu rozbolelo v krku.

Uvědomil jsem si, jak mě ruší, jak je mi protivná otcova okázalá přítomnost. Miloval jsem ji bez doteku, vroucně, celým svým srdcem. Chtěl jsem být sám, hledět jí do očí...

Chladně mě pozoroval, jako by něco tušil. Ale do hlavy mně vidět nemohl, našťestí. Díval se shora, pozorně jak orel. A já přivíral oči, aby mi kouzelné obrazy hor snad neunikly z hlavy napořád.

Otec se cítil dotčený. Marně hledal další slova. Téma Joska bylo pro dnešek vyčerpané. „V pátek odjíždím s maminkou do Drážďan,“ obratně začal z jiné strany. „Chtěl bych,“ přísný tón vzápětí změkčil, „přeji si, abys jel s námi na bankovní konzilium.“ „Táto,“ otevřel jsem oči, „doktor mi říkal týden!“ „Jak myslíš,“ otec se krátce zadíval na sádku, „je to tvoje kariéra!“ Z jeho tváře číselo zklamání. Nedojívalo mě nic z toho, co předváděl. Znal jsem dokonale jeho herecké polohy i mistrovské manipulace. V tom ohledu byl hoděn prken, která znamenají svět. Dal jsem si záležet a pohledem mu neustoupil ani o milimetr. Do tváře jsem mu hleděl zpříma, bez skrupulí. Netušil, že tohle mě naučil Joska v Tatrách. Neustupovat. Uměl jsem zatím málo, ale na otce to zabíralo. Uvědomil jsem si, jak málo někdy v životě stačí. Někdy člověk nemusí říkat vůbec nic.

Začal pomalu vyklízet pozice; můj pohled nevydržel. Sklopil hlavu, ne na dlouho, ale přece. I malé vítězství je tolik povzbuzující. Ještě před rokem by mi uštedřil políček a žádná debata by se nekonala. „Pohlídám vilu,“ má slova zněla pokorně. Usmál jsem se. Mé gesto ale nepatřilo otci. Myslíš, že zahyneš, a přece, děj ještě nekončí. Žijeme pro to, co bude dál. A ono vždycky něco bude. Otec stál nade mnou jako socha a jen kmitající bělmo prozrazovalo, že dýchá, bojuje sám se sebou. Potom to přišlo – kývl hlavou, sotva znatelně, ale přece. Kapituloval.

Nad Skalákem svítilo slunce, vymetalo všechny temné záhyby skal a strží. Čistý vzduch proudil úzkými koridory, zvedal se

vzhůru k oblým útesům. Ani Joska ten týden do školy nešel. Každé ráno se díval z okna nad postelí ke skalám. Pozoroval jejich tvary i výšku. Věděl, že je Vlasta s Otou často navštěvují. Ve vedlejší místnosti zavržala prkna. Obratně vlezl do postele. Stále se díval k oknu, jako by se nemohl se skalami rozloučit. Útesy za domem ho po návratu z Tater magicky přitahovaly. Stejně tak i vysoký černý kříž na jedné z věží. Uvědomil si, že o něm nic neví. Měl ruku v sádře a ovázaný hrudník, přesto se vydal do skalního města již druhého dne.

Vlekl se mezi pískovcovými stěnami, každou chvíli se zastavoval. Díval se vzhůru do závratné výšky a jeho představivost byla bez konce. Tenkrát poprvé uviděl Ohňovou cestu zblízka. Měřil ji zrakem od úpatí k vrcholu. Pomalým krokem došel pod stěnu. Chtěl se jí dotknout jako ženy. Položil na ni svoji ruku, ucítil chlad i hrubou sílu prastarého moře. Zrnka písku mezi prsty tiše zaševalila. Toho dne se rozhodl, stane se lezcem.

Dveře se s vrznutím otevřely a do světnice vstoupil otec, v rukou škopek s vodou. „Tos nemusel, táto,“ Joska se na posteli posadil, „došel bych si do světnice sám!“ „Já vím, běháš jako srnec,“ otec se na okamžik zastavil, „včera tě Kolomazník viděl ve Skaláku. Ptal se, jestli máš ještě prázdniny!“ Joska se chytrácky poškrábal ve vlasech. Už se nadechoval k odpovědi, když otec rázně postavil nádobu u postele. Voda vyšplouchla na podlahu. „Jestli to někdo řekne ve škole,“ přísně se narovnal, „vylejou tě na to tata. Pak můžeš celý život dělat u krumplu jako já.“ Tón jeho hlasu ale spíše prosil, než nařizoval. „Ale táto...“ Mávnutím ruky otec syna v okamžiku umlčel. Vrásky kolem očí se rozestoupily, jen na pár chvil. „Vím, co si myslíš!“ zdálo se, jako by se usmál, „ale je to tvůj život!“ Opět ustrnul, zvažněl. „Copak takhle můžu do školy?“ Joskův lišácký podtón ostře kontrastoval s otcovou rezignací, „holky ze třídy se mi budou smát!“ V rádiu zabrnká harfa. Hlasatel mluví, slova, věty. Německý vůdce Adolf Hitler křičí Sieg Heil,

znovu a ještě jednou. Dav šílí, tleská, jásá, opakuje. Otec jen rozčilením znovu mávne rukou.

„Říkal jsi přece,“ Joska se na posteli protahuje, „že ženu ani pohledem neurazíš. Kolikáté je to přikázání?“ Otec odmítavě zavrtil hlavou. Syn pohotově zvedl poraněnou ruku do výše: „Podívej se, jak vypadám!“ Na čele se mu pod kůží klubala boule jako švestka. „Ženský tě budou milovat, když budeš mít tohle...“ otec si promnul palcem ukazovák. „Peníze?“ hlas syna klesl na samotné dno propasti, jenže otec ještě neskončil. „Pamatuj si,“ v jeho výrazu se zračila letitá zkušenost, „hezkej blbec je jen blbec, třeba s gypsem na ruce!“ „To jako já?“ Joska se zatvářil nechápavě. Otec udělal pár kroků: „Oběd máš na plotně!“ Pak vypnul rádio a Hitler si přestal vyskakovat.

ODČINIT HŘÍCH, NEJVĚTŠÍ POŽEHNÁNÍ

Celý týden jsem myslel na jediné, až otec s matkou odjedou na konzilium. Den za dnem ubíhal v blažené nečinnosti, ale vzpomínky z Tater mi stále jitřily mysl. Vlasta se mi zjevovala v myšlenkách, za noci. Byla svlečená, přikrytá jakýmsi potrhaným ručníkem. Smála se na mě a její vlasy měly barvu slámy. Z konečků vlasů jí kapala voda, stékala po nahých ramenou. Ta představa se vracela jako nekonečná ozvěna. Ve středu nad ránem mi dokonce podávala ruku, otevřel jsem oči. Tma jako v hrobě. Její obraz však nezmizel. Cítil jsem ji na dálku, vnímal její vůni, vůni hor a divokých koní. Krásné i bolestné byly mé imaginace. Přicházely ve stále větších návalech, až se mi srdce zastavovalo. Musím ji vidět a dotknout se jí, jinak je se mnou amen.

Ve čtvrtek má touha dostoupila vrcholu. Dopoledne jsem v telefonním seznamu našel číslo na pražský horolezecký Klub alpistů. Bez otálení jsem vytočil číslo. Mé úvahy se ubíraly správným směrem, malíř Ota Brázda i jeho žena Vlasta byli jeho stálými členy. Pod záminkou, že potřebuji Oťákovi doručit fotografie z Tater, jsem získal její adresu. Na papír jsem si poznačil Mánesova 24, Praha-Vinohrady. Již jsem chtěl zavěsit, když mi muž do telefonu sdělil, že Ota bude v Sedmihorkách malovat skály. Prý tento víkend.

Svitla mi šance. Možná, že pojede sám. Jak ale přijít věci na kloub? Znovu jsem vytočil číslo, tentokrát do zájezdní restaurace U Nedbala. Jedině tam luftáci z Prahy často přenocují. „Dobrý den, pane Nedbale,“ mluvil jsem pomalu, rozvážně, abych nevzbudil podezření, „chtěl jsem se vás zeptat, jestli u vás bude ten malíř,

ten...“ Úmyslně jsem dělal, že si nemohu vzpomenout. „Myslíš profesora Brázdu?“ ozvalo se na druhé straně telefonu. „Ano, právě toho,“ pohotově jsem navázal, „bude prý u vás na hotelu přes víkend.“ „Ty se s ním znáš?“ v jeho hlase jako by zavanul stín nedůvěry. „Byli jsme spolu před týdnem v Tatrách,“ dával jsem si záležet na klidné intonaci hlasu, „na Gerlachu, mám pro něj nějaký fotografie.“ „Hm, je to náš vzácněj host,“ hostinský se na chvíli odmlčel, „počkej na drátě.“ Kamsi se odšoural a ve sluchátku to zapraskalo. Asi po minutě slyším jeho dech i šustění papíru. „Už se dívám, přijede tento pátek, desátýho!“ „Ano, ano, děkuji...!“ odpovídám úslužně. Chtěl jsem se ještě zeptat, zdali bude na hotelu sám, ale nakonec jsem v sobě takovou drzost nenalezl. Nedbal utrousil něco o tom, že lepší termín si už malíř vybrat nemohl. Poděkoval jsem mu a on zavěsil. O Vlastě ani slovo! Promnul jsem si ruce. Bylo dost pravděpodobné, téměř jisté, že bude sama doma. V Mánesově ulici č. 24!

Než otec odjel, kladl mi na srdce, abych nikam neodcházel, hlavně abych zamykal. Za okny zatroubil taxík a matka mě políbila na čelo. Pohladil jsem ji po vlasech a zkroutěně pronesl větu o tom, jaká je to škoda, že nemohu odjet s ní. Záludná hra. Těšil jsem se k zbláznění, až budou rodiče pryč. Zběžně jsem zkontroloval, zdali klíče od otcova vozu visí na věšáku. Byly tam. Vítězoslavně jsem se usmál a lehce do nich cvrnknul prsty. Odhodlán dokončit svoji falešnou variaci, vyklonil jsem se z okna a naposledy rodičům zamával. Vůz konečně zmizel za rohem ulice. Byl čtvrtek 9. června 1938. Zítřka se vydám za Vlastou stůj co stůj.

Teprve navečer mě napadlo, že by se mnou mohl jet Joska. Ihned jsem ale myšlenku zapudil. Bylo jasné, že i on je do ní blázen. Jak rád bych se pletl. Kdybych se tenkrát zachoval jako skutečný Joskův sok v lásce, vše mohlo skončit úplně jinak. Možná by dnes on vzpomínal na mě. Jenže život nedělá výjimky, ani pro mě žádnou nepřichystal.

Druhý den o půl jedenácté jsem odemkl garáž. Sádra na pravé noze mně trochu překážela, ale když zaburácel dvanáctiválcový motor otcova nového mercedesu, bez zábran jsem sešlápnul plyn.

Cesta se vinula mezi skalami. V dáli se na obzoru vynořil kříž Ohňové cesty. Nejvýraznější silueta v celém okolí. Na pár okamžiků zazářil jako maják v rozbouřeném moři. Pískovcové plotny nade mnou se rozehřívaly v dopoledním slunci a bílá limuzína se blýskla mezi stromy. Každý se za mnou ohlížel. Zmáčkkl jsem klakson. Joska vykoukl z okna malého domku. Bylo přesně pět minut po jedenácté. Brázda už bude jistě u Nedbala na hotelu. Myšlenky na Vlastu mi stále jítřily mysl. Joska mi z okna spěšně pokynul. O pár minut později jsme si to již společně šinuli po státní cestě. Vzduch nám čechral vlasy.

„Naši odjeli do Drážďan,“ ani jsem se k Joskovi neohlédnul. „A kam vyrazíme my?“ ozval se pohotově a na tváři vykouzil úsměv. „Někam za holkama?“ pokrčil jsem ledabyle rameny. Stále jsem přemýšlel, zda ho vzít s sebou. Je to můj nejlepší kamarád, přemítal jsem, i Vlastu jsme v Tatrách potkali společně. Nevím. Joska se tvářil bezstarostně, tak jak to uměl jen on.

Říká se, že v životě někdy rozhoduje zlomek vteřiny. Někdy nám běh našeho času obrátí vniveč pouhá náhoda. A tak tomu bylo i tenkrát v ráji.

Silnice se před námi stáčela jako had. Letní vzduch se na okolních polích jen vlnil. Blížili jsme se k malému lesíku, když se ke mně Joska celý rozzářený otočil: „Uděláme večírek?“ Ani brva se mi v obličejí nepohnula. Skrz zuby jsem jen naoko lhostejně procedil: „V tom nám dnes ani sám bůh nezabrání.“ Podíval jsem se na něj s předstíranou jistotou.

Joska zvedl ruku v sádře nad hlavu. Na důkaz vítězství. „Fiuú,“ hlasitě pískl, jako vždy, když se mu něco podařilo. V ten okamžik mě napadlo, že bych za Vlastou mohl zajet až zítra. Auto se v levotočivé zatáčce mírně naklonilo, řítilo se k další, tentokrát mnohem prudší. Chci přibrzdit, jenže noha se mi zasekla kdesi pod pedálem. „Sakra!“ kleji pod vousy. Jenže zatáčka se blíží, prostor kolem se nemilosrdně zužuje. „Brzdi, ty blbče,“ Joska kulí oči na vzrostlý strom, jenž stojí jako soudce hned za betonovým můstkem. Řítíme se přímo na něj. „Nejde to,“ hlesnu v pekelné předtuše, na víc se nezmůžu.

Joska mne nártem kope do gypsu, ten drží pod pedálem jako příbitý. Za chvíli bude po všem, napadá mě. Pevně svírám volant, ani pokřičovat se nestačím. Joska mou nohu znovu atakuje, jednou, dvakrát. Gyps praská. Limuzína u můstku nadskočí, zadní náprava třískne o kameny na cestě. Jiskry se rozletí do široka po silnici. Sádra je volná, sešlápnu brzdu. Vůz se v zatáčce nakloní. Smykem najíždím na betonový most. Volantem krotím jako zběsilý nejprve vlevo, pak rychle doprava. Zadní náprava stále nekontrolovaně utíká do protisměru. Mám pocit, jako bych klouzal po ledu. „Rád bych si vystoupil,“ křikne Joska. Mám dojem, že si ze mě dělá leg-raci. Spíš síla mé vůle než moje dovednosti určují směr pohybu otcovy limuzíny. Kdyby jen viděl, jak těsně míjím silný bukový kmen! Zabil by mě! Ale naše osudy zůstávají nenaplněny. Zatím.

Zastavili jsme jenom pár metrů před křižovatkou. Motor nevzrušeně bručí. Otírám si dlaní pot z rozpáleného čela. Je studený, zřetelně vnímám chlad, jako bych se dotkl ledové řeky. Srdce mi buší na plné obrátky. Joska se dívá letargicky před sebe. Zdá se mi, že se usmívá. Nebo se ten parchant dočista zbláznil. Vypadá to, jako by se před pár vteřinami nestalo vůbec nic. „Už ti někdo řekl, že jsi výborný řidič?“ Joska se ke mně otočil s vážnou tváří. Zavrtěl jsem pokorně hlavou a ironicky dodal: „Ne, ty jsi první!“ Oba současně jsme se začali řehtat.

„Kam to vlastně jedeme?“ Joska ukazuje na rozcestník před křižovatkou. Je na něm napsáno Turnov 25 km, na opačnou stranu šipka ukazuje na Prahu.

Mlčel jsem. Srdce mi stále bušilo jako zvon. Díval se na mě a já sklopil hlavu. Věděl, na co myslím. „Tak kam?“ znovu se zeptal. „Do Tater!“ rozhodně jsem zařadil rychlost. Kývl jen hlavou a plácl mě povzbudivě přes rameno.

DIAMANTOVÁ SVATBA

Do Prahy jsme dorazili kolem jedné. Nad hlavním nádražím jsem odbočil z Vinohradské třídy, abych po několika stech metrech opět změnil směr. Mánesova ulice zela prázdnotou. Teplé páteční odpoledne vyhnalo lidi z města. Vysoké činžáky po obou stranách pomalu ustupovaly za záď našeho vozu – jeden, druhý, třetí. Lichá a sudá čísla domů přeskakovala ulici z jedné strany na druhou. U čtyřiaadvacítky jsem zastavil. Oba se díváme nahoru, dům má pět pater. Pomalu vystupuji, belhám se k domovním dveřím:

„To je barák jak tatranská stěna!“ Joska se ke mně krátce ohlédne: „Máš recht, je to fakt tady!“ „A co sis myslel, že kecám?“ trochu dotčeně zavrtím hlavou. Adresu jsem si našel na mapě již včera. Pozorně hledíme na dlouhou řadu zvonků. Jen jeden však bezpečně poutá naši pozornost. Je na něm napsáno „Ota a Vlasta Brázdovi“. Píchne mě z toho v boku pod žebry. Joska se usmívá, zvedá hlavu. „Třetí patro!“ ukazuje k balkonu ve výšce nad námi. Na šňůře vedle prádla visí hnědý horolezecký batoh.

Připadal jsem si trochu nemravně, když jsem prohlížel bílé košile i barevné deky. Konečně vidím to, po čem podvědomě bažím: její kalhotky, jedny, druhé. Podprsenka s krajkou. Stydím se. Ale i Joska kouká stejným směrem. Vše bílé září nevinností, jako kopretiny v jarních lukách, jako hvězdy na severním zamrzlém nebi. Žaludek se mi svírá: tohle všechno vídává jenom on, ten divný, arogantní malíř. Je jeho – ve dne i v noci. Musím to změnit! Bože, přivírám oči nad tou představou. I Joskovy rysy ve tváři tuhnou jako kamení. Znovu si v duchu opakuju, že to musím změnit. Zřetelně vnímám, jak svíráм pěsti. Jako Jean Marat stojím na

hranici poznatelná. Cítím se jako buřič. Klidně bych nechal Otu popravit. Bez mrknutí oka, pokynul bych katovi. Meč letí, Ota se na mě ještě potměšile podívá, naposledy. Víc už ji neuvidí.

„Jdu nahoru!“ Joska mě plácne přes rameno, pak stiskne zvonek se jménem Ota a Vlasta Brázdovi. Se slovy kdo se bojí, nesmí do lesa, mizí k mému úžasu v útrobách domu! Koukám vzhůru do třetího patra. Bílé kalhotky neslyšně plynou oblohou jako vlajka na stožáru.

Představuji si, jak otevírám dveře kočáru. Vlasta v bílých šatech se na mě blaženě usměje. Držím ji pevně za ruku. Koníci netrpělivě ržají, ověnceni květinami, připraveni na cestu. V davu se uklánějí kolemjdoucí – zvědavci a také ti, kteří nás přišli pozdravit. Když sedím vedle ní, uvědomuji si, že je stejně krásná jako v Tatrách. Kopyta tlučou o středověké dláždění, zástup před námi se otevírá. Kdo to ale stojí v rohu náměstí? Joska se na mě mračí jako bůh války. Rukou mu z kočáru pokynu. Ale on se na mě dívá jakoby z dálky. Koně řehtají, oprať se napíná až k prasknutí. Obruče krutě zarachotí po kočáčích hlavách. Stále se za ním ohlížím. V jeho strnulé tváři jsou obsažena slova, jež nikdy neuslyším: Zradils mne, Heinrichu, zradil! Vlasta se stydí, bílým kapesníkem si pohotově zakryje ústa. Nakloní hlavu lehce jako labuť. Dívá se na něj, dlouze jej pozoruje, zatímco kola pod námi rachotí. Joska se neusmívá jako obvykle, jeho obličej je bílý jako smrt, jako školní křída. Vlasta zvedne paži, krajková rukavička se blýskne ve větru sem a tam. Joska dál stojí jako osamělý sloup. Jako anděl smrti natahuje ruku. Pozdrav je určen Vlastě, ne mně, zrádci. Vím to. Dívám se do jeho ocelových očí. Kočár uhání, kopyta tlučou po kamenech. Bubínky v hlavě se napínají k prasknutí. Pouhá radost ovládla moji mysl. Zdá se mi, že držím osud ve svých rukou. Oslněný jako kapitán Titaniku, jenž vyjel do noci. Ale jak překonat nekonečno nikdo neporadí. Stejně odhodlání, stejná radost. Co se za pár hodin přihodí uprostřed Atlantiku,

nikdo netuší. Vlasta mne bere za rameno. Ještě jednou se ale musím za Joskou otočit, ještě naposledy...

Místo Josky však vidím na ulici známou postavu. Je trochu nachýlená dopředu a pod paží má složený malířský stojan. Dívám se a nemohu uvěřit svým očím: je to Brázda, Oťák, zatraceně opravdovej člověk. Jde směrem ke mně, k domu s číslem 24! Rychle se stáčím, aby mě nezpозoroval. Snažím se nenápadně přejít těch pár metrů k autu. Ale co tady k čertu dělá, to opravdu nevím! Není čas na zbytečné otázky.

Když se Ota zastavil u domovních dveří, vykoukla z okna Vlasta. Chtěla mu zamávat, ale než stačila zvednout ruku, zapadly za ním těžké dveře.

„Paní Brázdová,“ osměluji se ji oslovit. Vlasta na mě hledí jako na zjevení. „Co tady děláš, Heinrichu?“ Poznává mě, rychle si upravuje rozčepýřené vlasy. „Joska je nahoře!“ polknu na prázdno. Z nitra bytu se ozývá zvonění. „Cože?“ Vlasta je najednou celá sinalá, „kde nahoře?“ Zvonek znovu drnčí. „Stojí přede dveřmi!“ mrazí mě z vlastních slov. Ještě okamžik na mě nechápavě hledí, pak vztekle mávne rukou a zabouchne za sebou okno.

Opět se zasním. Dívám se vzhůru do lanoví s prádlem. Přivírám oči. Opět ji vidím. Ten obraz bude můj. „Pr, pr!“ křikne kočí, přitáhne oprať. Vůz sebou škubne, Vlasta mě políbí na rty. Něžně ji pohladím po vlasech. Dnešní den patří jen nám, oba to víme. Kočár obsypaný květy stojí před katedrálou. Davy jásají. Odevšad na nás padají další a další záplavy růží. Prší tu v hejnech bílé i temně rudé lístky. Ruku v ruce jdeme odhodlaně vstříc našemu osudu. Nemohu se na ni vynadávat, srdce mi radostně buší. Kamenný portál gotického křídla se v jižním světle matně leskne. Stejně jako její oči – sytě hnědé – zalévají mne svou blažeností.

Joska se právě chystal stisknout zvonek, když naráz otevřela dveře. Koutkem oka se podívala dolů. Vzhůru po schodech skutečně kdosi supěl. „Dobrý den,“ chtěl ještě něco dodat. „Mlč!“ zašeptala a rázně ho vtáhla do bytu. „Co se děje?“ Joska na Vlastu udiveně hledí. Usmívá se. Situaci chápe jako výzvu. Stáli za dveřmi několik vteřin. Dívali se vzájemně do očí. Zblízka, zblizoučka. Poprvé. Zavrtěla hlavou: „Je venku na schodech!!!“ „Kdo je na schodech?“ nemůže rozumět, co mu vysvětluje. Heinrich přece zůstal před barákem. „Ota!“ bere ho naléhavě za loket. Klíče přede dveřmi netrpělivě rachotí. „Nekoukej na mě tak, bože!“ táhne ho bez milosti za loket dál. Joska se na ni dívá jako na svatý obrázek. „Dnes bych se nechal kvůli vám třeba i zabít,“ švitoří jako poblázněný princ. „Ale já kvůli tobě ne!“ Vlasta je jako břitva, „ten až tě tady chytí, zabije tě načisto!“

Dveře v chodbě se otvírají – krrrrr. „Do prdele!“ Joskovi se naježí chlupy až kdesi hluboko dole na zádech. Vlasta ho bez skrupulí vystrčí na balkon. „Tamhle je hromosvod!“ hlavou mu pokyne ke kovovému zábradlí, „snad budeš úspěšnější než v Tatrách!“ Poznámka štípne jako rána bičem.

Joska bez váhání přešel železné špruše. Dívám se na něj, otvírám dveře otcova mercedesu. Dnešní ústup se možná neobejde bez následků. Prohlížím sádku – za těch pár dnů je dobře rozchozená. Jak daleko bych ale opravdu utekl, to nevím. Joska se levou rukou drží ocelového lana. Pravou se jen lehce přidržuje. Gyps mu trčí do prostoru, občas se zaryje do fasády. Nohám se daří o poznání lépe. Na okamžik se v prvním patře postaví na zábradlí balkonu, koukne se na mě dolů: „Neměl být náhodou ve Skaláku?“ „Radši drž hubu!“ mávám na něho, aby si pospíšil. Mrštně se znovu pověsil na ocelové lano. Uvědomil jsem si, jak je obratný. K chodníku zbývalo snad pět, šest metrů. V okně po Joskově pravici se objevila žena. „Dobrý den!“ Joska se zastavil, bezelstně se na ni usmál. Žena má ale oči rybí, plavou pod vrásčitým čelem

jako pohasínající hromnice. „Nečum a dělej!“ křiknu vzhůru v neblahé předtuše. „Co tady děláš, holomku!“ babice udeří jak kat hned první ranou. Obličej se jí krabatí jak tlama ropuchy. „Vašku, pocem, jsou tady zloději!“ žena zvyšuje hlas, „pomóc!“ Křičí již zcela hystericky.

Z bytu na balkon vyskočí jako poděs stařec s okovanou sukovicí. Je oblečený jenom v trenýrkách. Joska na pochopení manželské dvojice nečeká, nemůže čekat. Oba mu svorně spílají. Žena pro ostrá slova nechodí daleko, zatímco stařík se po Joskovi odhodlaně ohání sukovicí. První úder. Joska uhýbá, otlučená omítka padá dolů. Staříkovy vyschlé komáří nohy, nožky připomínají hůlky, hůlčičky. S ženou se pokřikem vzájemně doplňují. „Nepřej si, až tě chytím!“ stařík zavile supí. Břink, další rána padá na měkkou fasádu domu. Joska uhýbá hlavou na poslední chvíli. „Zabiju tě!“ dědek buší sukovicí do zdi pod balkonem ze všech sil.

„Udělej to, Vašku,“ svaštělý podbradek se staré ženě nenávidně zavlní, „zab ho!“ Zavírám na pár okamžiků oči. Přemýšlím, kde se ve staroušcích takové rabiátství bere. Staří lidé, manželé. Jistě už mají svoji diamantovou svatbu za sebou. Ale kolik je to let, taková diamantová svatba, marně se sám sebe ptám. Joska se opět snaží uhnout sukovicí. Odklání se od stěny, jenže co to? Hromosvod povoluje! Shora se trhá jedna úchytko za druhou.

Lidé na ulici se zastavují. Raději nasedám do vozu, startuji motor. Kamarád se sbírá ze země, nohy zapletené v ocelovém laně. Dívám se na hodinky, první návštěva naší milované Vlasty netrvala déle než deset minut. Zato diamantová veselice po sto letech nabyla vrcholu. Stařík zvedl hůl do výše a křepčil na balkoně jako indián: „Dostal jsem ho, dostal!“ Jeho žena dojetím rozevřela masité pěsti. Položila si je na tvář. Z rybiho oka ukápla slza – jedna, druhá. Víc už nic. Studnice dojetí byla již léta vyčerpaná.

ZELENÁ PROPAST ČASU

Řítily jsme se ulicemi jako vítr. Náš smích se odrážel od činžáků ze strany na stranu, letěl stále výš. Na náměstí komusi vyzváněla hrana. Ani jsme se neohlédli. Vítr ve vlasech probouzel další vlnu našeho sebevědomí. Jen ještě houšť a větší kapky. Kola na rohu zasvištěla, stočila se na Vinohradskou třídu.

„Ten dědek byl jak vykovanej mravenec, co?!“ má ruka našmátrala láhev koňaku. Měl jsem ji od včerejška pod sedadlem připravenou. „Přestárlý termit,“ Joska si hlubokým lokem ulevil, „málem mě dostal!“ Podal mi láhev zpět. Bez váhání jsem oblažil svou duši i já. Vůz se v rychlosti zhoupnul přes železniční přejezd. „Krásný manžel, krásná žena,“ myšlenky z mé hlavy jenom srší, jedna za druhou, „a co jejich diamantová svatba?“ Kamarád na mě nechápavě hledí: „Myslíš, že ta ropucha byla jeho žena?“ Jeho oči zazářily. „Čí by byla,“ meditoval jsem jako dalajláma. „Možná sousedova?“ Joska se na mě s úsměškem podíval. „Neříkala by mu Vašku!“ „Proč by ne!“ „Blbost,“ nedal jsem se odradit, „vypadali úplně stejně, jako manželé. Čím dýl spolu, tím víc stejní!“ Na křižovatce jsem stočil volant směrem na Kbely.

Posilněn koňakem, ještě více jsem se rozohnil: „Stejněj věk, stejná nenávisť!“ „Nerouhej se, Heinrichu,“ znovu se napil, auto poskočilo, „jedeš jak prase!“ Otřel si bradu. Chtěl ještě něco říct, ale vypadalo to, jako by nenacházel slova. Možná, že stále myslel na ni. Potom to přišlo. „Neboj se, taky budeš starej,“ protřel si obličej, „horší než Diamantovej, horší než Oťák!“ Bouchl jsem do volantu: „Každej je lepší než Oťák, každej!“ „No vidíš, jak si protiřečíš,“ Joska chtěl zvítězit stůj co stůj. „Vlasta přece není stejná jako on!“ „Naštěstí, blbče,“ lehce opilý, nemusel jsem nic hrát, „výjimka

Toto je pouze náhled elektronické knihy. Zakoupení její plné verze je možné v elektronickém obchodě společnosti eReading.